

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	17/12/2018
Pwnc:	Sefydlu Cyfundrefn ar gyfer ag ymdrin a Swyddogaethau'r Cyngor fel Corff Cymeradwyo ceisiadau Safonau Cenedlaethol Draenio Cynaliadwy dan Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dwr 2010.
Aelod(au) Portffolio:	Y Cynghorydd Bob Parry
Pennaeth Gwasanaeth:	Huw Percy (Interim)
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Huw Percy, hmpht@ynysmon.gov.uk, 2303 Rowland Thomas, ertht@ynysmon.gov.uk, 2312
Aelodau Lleol:	Nid yw yn fater lleol

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau
<ol style="list-style-type: none"> 1. Fod gweithredu cyfrifoldebau statudol o'r Corff Cymeradwyo SDCau (CCS) i'w priodoli i'r Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo. 2. Dirprwyo'r cyfrifoldeb a phwerau'r CCS dan Atodlen 3 o Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 i Bennaeth Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo gyda'r hawl i ddirprwyo ymhellach fel sydd yn briodol. 3. Dirprwyo'r hawl i'r Pennaeth Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo a'r Pennaeth Gwasanaeth Rheoleiddio ac Economaidd sefydlu cyfundrefn benderfynu ceisiadau yn unol â'r Ddeddfwriaeth ac Arweiniad Statudol 4. Clustnodi'r incwm a gynhyrchir o weinyddu CCS ar gyfer gweithredu dyletswyddau'r CCS. 5. Dirprwyo'r hawl i'r Deilydd Portffolio a'r Pennaeth Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo greu strwythur a llenwi swyddi er mwyn gweithredu dyletswyddau'r CCS. 6. Dirprwyo'r hawl i'r Swyddog Monitro i addasu'r Cynllun Dirprwyo yn y Cyfansoddiad i adlewyrchu'r penderfyniad yma.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?
<p>Mae Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraethau Lleol Cymru (CLLIC) a'r 22 o Awdurdodau Llifogydd Lleol wedi bod yn trafod cyflwyno Atodlen 3 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr (DRhLID) 2010 yng Nghymru. Fe gyllidodd LLC adroddiad Rheolwr Prosiect gan Ymgynghoriaeth Gwynedd (YGC) i gefnogi'r broses o sefydlu CCS, i annog cyd-weithio, i</p>

asesu incwm posibl ac i ymchwilio opsiynau ar gyfer siroedd Gogledd Cymru.

Yn dilyn yr adroddiad, trafodaethau mewnol gyda'r Gwasanaeth Rheoleiddio ac Economaidd ac YGC, rhoddwyd ystyriaeth i'r opsiynau canlynol:

1. Cyflawni'r holl ddyletswyddau o fewn yr adnoddau staff presennol;
2. Sefydlu CCS rhanbarthol;
3. Allanoli'r gwaith i YGC neu i gwmni preifat;
4. Cyflawni'r dyletswyddau yn fewnol o fewn y Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo gan ddefnyddio trefniadau'r Gwasanaeth Rheoleiddio ac Economaidd ar gyfer gweinyddiaeth ac YGC er mwyn cael gwydnwch.

Cafodd yr opsiwn cyntaf ei ddiystyru fel ateb tymor hir oherwydd diffyg capasiti. Cafodd yr ail a'r trydydd opsiwn eu diystyru oherwydd dyhead i ddarparu'r gwasanaeth yn lleol a chreu cyfleoedd swyddi ac oherwydd bod cyfraddau adennill costau staff allanol yn uwch na chost cyflogi yn fewnol.

Yr argymhelliad felly yw cyflawni'r dyletswyddau yn fewnol o fewn y Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo gan ddefnyddio trefniadau'r Gwasanaeth Rheoleiddio ac Economaidd ar gyfer gweinyddiaeth ac YGC er mwyn cael gwydnwch.

Bydd angen creu swyddi newydd a'u llenwi fel ac y bydd lefelau incwm digonol yn cael eu derbyn. Yn y cyfamser, a hyd nes y bydd yr incwm yn ddigon i dalu costau swyddi llawn amser cyfatebol, argymhellir cyfuno'r dyletswyddau yma gyda dyletswyddau presennol staff gan ddefnyddio YGC lle nad yw'r arbennigedd neu'r capasiti yn bodoli ar hyn o bryd. Mae cais am yr hawl i lenwi un swydd weinyddol yn syth er mwyn gallu delio gyda cheisiadau o 7fed Ionawr, 2019 a bydd trafodaethau pellach yn cael eu cynnal.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae sefydlu CCS yn arwain at ddyletswyddau ychwanegol ac mae yn hanfodol fod y Cyngor yn gallu ymdrin â'i ddyletswyddau statudol i gyd-ymffurfio ac i osgoi oedi'r broses o gymeradwyo datblygiadau.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae angen penderfyniad gan fod Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno Atodlen 3 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr (DRhLID) 2010 sydd yn gorchymyn y dylai systemau draenio dŵr wyneb ar gyfer datblygiadau newydd gydymffurfio â Safonau Cenedlaethol ar gyfer draenio cynaliadwy (SDCau).

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Mae creu'r CCS yn ofyn statudol newydd ar Awdurdodau lleol, ond nid oes cyllid ychwanegol yn dod gan Lywodraeth Cymru. Mae asesiadau Llywodraeth Cymru wedi nodi y dylai'r Corff fod yn hunan-gynhaliol yn yr hir dymor, gyda'r ffioedd sydd ynghlwm â'r ceisiadau yn talu'r costau rhedeg.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?**Beth oedd eu sylwadau?**

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Sylwadau wedi eu cynnwys yn yr adroddiad.
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Mae'r model ariannol wedi cael ei drafod gyda swyddogion Cyllid a bydd swyddi (arwahân i'r swydd weinyddol) yn cael eu llenwi pan fydd yr incwm yn ddigonol.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Mae swyddogion Cyfreithiol wedi cyfarfod yn rhanbarthol i drafod CCS.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Bydd unrhyw swydd newydd yn dilyn prosesau AD
5	Eiddo	Dim yn berthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	Mae swyddogion TGCH wedi bod yn rhan o drafodaethau datblygu cyfundrefn Ynys Môn
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	Dim yn fater lleol
10	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	Mae CNC a Dŵr Cymru wedi bod yn rhan o ddatblygu CCS

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	Mae swyddogion yn ymwybodol o'r angen i ddatblygu cyfundrefn Ynys Môn a'r effaith ar ddatblygiadau
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	Mae swyddogion Rheoleiddio wedi bod yn rhan o drafodaethau datblygu cyfundrefn Ynys Môn
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

Atodiad 1 – Siart Llif y broses cymeradwyo SDC

Atodiad 2 - Memorandwm esboniadol ac asesiad effaith rheoleiddiol

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):**Cyflwyniad**

Mae Atodlen 3 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr (DRhLID) 2010 yn gorchymyn y dylai systemau draenio dŵr wyneb ar gyfer datblygiadau newydd gydymffurfio â Safonau Cenedlaethol ar gyfer draenio cynaliadwy (SDCau). Mae Atodlen 3 DRhLID 2010 hefyd yn gosod dyletswydd ar awdurdodau lleol fel Corff Cymeradwyo SDCau i gymeradwyo, mabwysiadu a chynnal systemau sy'n cyd-fynd ag adran 17 yr Atodlen. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi bydd gofynion Atodlen 3 yn dod yn weithredol yng Nghymru ar y 7fed Ionawr 2019.

Felly, o'r dyddiad yma, bydd angen systemau draenio cynaliadwy ar gyfer pob datblygiad newydd o fwy nac 1 tŷ neu lle mae'r arwynebedd adeiladu yn 100m² neu fwy. Rhaid i systemau draenio fod wedi eu dylunio a'u hadeiladu yn unol â safonau gofynnol ar gyfer draenio cynaliadwy a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru. Mae siart llif sydd yn egluro'r broses ymhellach wedi ei gynnwys yn Atodiad 1.

Rhaid i'r systemau hyn gael eu cymeradwyo gan yr awdurdod lleol yn gweithredu yn ei rôl fel Corff Cymeradwyo SDCau (CCS) cyn y bydd gwaith adeiladu'n dechrau. Bydd gan y CCS yr hawl i godi ffi am gymeradwyo'r ceisiadau, gyda'r ffi yn cael ei bennu ar sail maint y datblygiad. Bydd y ffioedd yn gyson drwy Gymru gan eu bod wedi eu cynnwys yn y Rheoliadau. Mi fydd y CCS hefyd yn cynnig gwasanaeth cyngor cyn-gais, gyda'r ffi ar gyfer y gwasanaeth yma yn cael ei osod gan bob awdurdod lleol yn unigol, gad adlewyrchu'r drefn Cynllunio bresennol.

Mae'n bwysig nodi fod y drefn Gynllunio a'r drefn CCS yn ddwy drefn ar wahân gyda deddfwriaeth unigol. Wedi dweud hyn, fe fydd gofynion y naill yn dylanwadu ar y llall ac mae'n debygol y bydd rhaid i ddatblygwyr ystyried trefniadau draenio'r safle yn gynharach oherwydd y gofynion newydd. Bydd y neges yma yn cael ei bwysleisio gan y Cyngor drwy'r drefn cyn-gais, drwy'r broses Gynllunio bresennol ac ar ei safle we. Bydd swyddogion hefyd yn trefnu cyflwyniad i'r Pwyllgor Cynllunio a Gorchmynion ar y drefn CCS a sut y mae'n cysylltu gyda'r drefn Gynllunio.

Mae'r broses o gymeradwyo cais CCS yn dechnegol ag angen arbenigaeth yn y maes. Bydd rhaid i bob cais ddangos ei bod yn cwrdd â'r meini prawf fydd yn y safonau cenedlaethol er

mwyn eu cymeradwyo. Bydd yn ddyletswydd i'r CCS ymgynghori ar y cais gydag ymgynghorwyr statudol yn unig. Ym Môn yr ymgynghorwyr statudol perthnasol fydd Cyfoeth Naturiol Cymru a Dŵr Cymru.

Bydd ceisiadau yn cael eu cymeradwyo yn unol ag amodau. Tra'n ddibynol ar faint a natur y cynllun, bydd yr amodau yn debygol o gynnwys yr angen am gyfres o ymchwiliadau yn ystod ag ar ôl gorffen y gwaith a bondiau adeiladau byddai'n cael ei ddal gan y CCS tra fo'r gwaith wedi ei gwblhau i'r safon ofynnol. Mae hefyd trefn apêl a gorfodaeth wedi ei sefydlu, sy'n debyg iawn i'r drefn Cynllunio bresennol.

Bydd dyletswydd ar y CCS i fabwysiadu systemau sy'n gwasanaethu mwy nag un tŷ, cyhyd a'i fod wedi ei adeiladu ac yn gweithredu yn unol â'r cynigion a gymeradwywyd, gan gynnwys unrhyw amodau cymeradwyaeth CCS. Fel rhan o gymeradwyo'r cais bydd angen sicrhau fod yna drefn cynnal a chadw mewn lle sydd wedi ei ariannu a'i ddiogelu drwy gytundeb cyfreithiol. Y ffordd fwyaf tebygol o sicrhau fod arian ar gael er mwyn cynnal a chadw unrhyw system a fabwysiedir gan y Cyngor yw drwy godi swm cymudol ar y datblygwr, yn debyg i'r hyn a wneir yn bresennol drwy fabwysiadu ffyrdd.

Mae ansicrwydd ar hyn o bryd ynglŷn â'r mecanwaith i'r CCS i ofyn am daliad gan ddatblygwyr o ran cynnal a chadw yn dilyn mabwysiadu gan y Cyngor. Mae'r Cyngor wedi codi'r mater yma gyda Llywodraeth Cymru fel rhan o grŵp rhanbarthol. Nid oes ymateb ffurfiol wedi ei dderbyn hyd yma. Nodir fod Llywodraeth Cymru wedi bod yn glir yn ystod y cyfnod ymgynghori ac wrth lunio'r canllawiau i'r CCS mai'r datblygwyr fyddai'n gyfrifol am ariannu cynnal a chadw unrhyw system a gaiff ei fabwysiadu. Byddwn yn parhau i weithio gyda Llywodraeth Cymru a'r Uned Gyfreithiol er mwyn derbyn eglurder ar y mater.

Mae'r cyfrifoldeb dros faterion dŵr a llifogydd ym Môn yn eistedd o fewn y Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo. Mae'r cyfrifoldeb o ran y CCS ar hyn o bryd yn eistedd gyda'r Pwyllgor Gwaith, ond y bwriad yw y bydd y cyfrifoldebau CCS yn cael eu gweithredu gan yr adran. Bydd hawl dirprwyedig gan swyddogion penodol o fewn y Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo i weithredu'r gyfundrefn ar y ceisiadau ar ran y Cyngor.

Dylid nodi y bydd cyfrifoldeb o ran gorfodi diffyg cydymffurfiaeth hefyd yn gyfrifoldeb y CCS.

Mae creu'r CCS yn ofyn statudol newydd ar awdurdodau lleol, ond nid oes cyllid ychwanegol yn dod gan Lywodraeth Cymru. Mae asesiadau Llywodraeth Cymru wedi nodi y dylai'r Corff fod yn hunan cynhaliol yn yr hir dymor, gyda'r ffioedd sydd ynghlwm a'r ceisiadau yn talu'r costau rhedeg.

Cyllidodd Llywodraeth Cymru adroddiad gan Ymgynghoriaeth Gwynedd (YGC) i asesu'r incwm y gallai CCS ei greu ym mhob un o siroedd Gogledd Cymru ac amcanu costau gweithredu ar gyfer pob sir. Wrth edrych ar geisiadau Cynllunio hanesyddol Ynys Môn, roeddynt yn amcangyfrif y bydd tua 278 o geisiadau i'r CCS yn flynyddol ag y bydd angen hyd at 3 aelod o staff llawn amser. Roeddynt yn amcangyfrif bydd y 278 o geisiadau yn creu incwm o £171,160 yn erbyn costau gweithredu'r corff o £168,551. Mae'r costau yma yn

seiliedig ar raddfeydd adennill costau YGC sydd yn uwch na chostau cyflogi aelod o staff mewnol drwy Gyngor Sir Ynys Môn. Bydd costau llai yn golygu fod opsiwn defnyddio rhan o'r incwm i benodi YGC i gynorthwyo mewn cyfnodau brig ac i roi gwydnwch i gyfundrefn Ynys Môn.

Y bwriad yw penodi un aelod o staff llawn amser i ymdrin â dyletswyddau gweinyddol yn Ionawr 2019, ac yna ail strwythuro dyletswyddau staff presennol a llenwi bylchau trwy greu swyddi i wireddu'r angen pellach. Bydd llenwi unrhyw swyddi ychwanegol yn ddibynnol ar incwm a thrafodaethau gyda'r Gwasanaeth Cyllid.

Mae yna fuddsoddiad sylweddol o ran amser staff ei angen er mwyn sefydlu'r corff, datblygu prosesau a chyfundrefnau newydd i wneud yn siŵr fod yr awdurdod mewn lle i dderbyn ceisiadau o fis Ionawr ymlaen. Er mwyn cwblhau dyletswyddau statudol newydd sydd yn ychwanegol a gan na fydd yr incwm cychwynnol yn cwrdd â chostau byr dymor sefydlu'r CCS, mae cais i gael llenwi un swydd yn Ionawr 2019 yn cael ei argymhell.

Rhesymau dros argymhell y penderfyniad

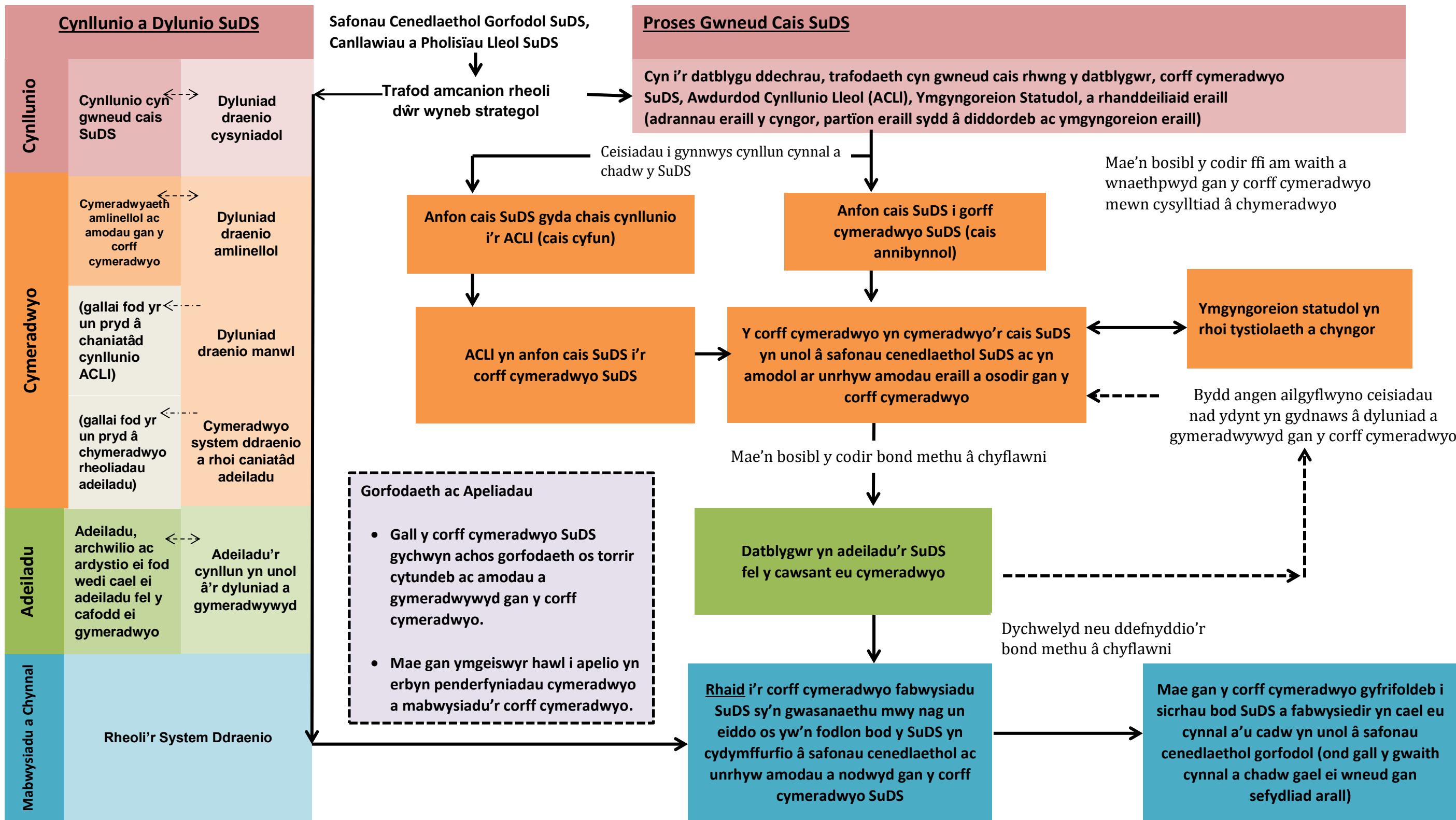
Mae asesu ceisiadau o'r fath yn faes arbenigol sydd angen profiad a hyfforddiant technegol perthnasol. Mae'r Cyngor yn gweithredu trefn debyg yn barod wrth asesu oblygiadau draenio ceisiadau cynllunio a cheisiadau ar gyfer gwaith mewn cyrsiau dŵr arferol drwy'r Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo. Disgwylir nifer sylweddol o geisiadau technegol iawn eu natur ac ystyrir fod yr argymhellion yn cyfarch y gofyn statudol o ran y broses benderfynu. Yn dilyn trafodaethau gyda'r Gwasanaeth Rheoleiddio ac Economaidd (Cynllunio), cytunwyd y byddai yn fradol ymdrin â'r dyletswyddau newydd o fewn y Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo ond i ddefnyddio prosesau gweinyddol y Gwasanaeth Rheoleiddio ac Economaidd.

Ystyriaethau perthnasol

Byddai rhoi'r hawl i swyddogion wneud y penderfyniad yn hwyluso'r gallu i gwrdd â'r gofyn statudol i benderfynu ar geisiadau arferol o fewn 7 wythnos, a 11 wythnos ar gyfer ceisiadau sydd angen Asesiad o Effaith Amgylcheddol. Mae'r trefniadau hyn yn gyson gyda'r trefniadau sydd ar hyn o bryd yn cael ei sefydlu mewn awdurdodau lleol eraill ar draws Cymru.

Camau nesaf ac amserlen

Mae'r drefn newydd yn weithredol o'r 7fed Ionawr 2019, ac felly mae gofyn statudol i'r gyfundrefn fod mewn lle erbyn y dyddiad yma. Mae'r amserlen yn gaeth a phryderon dros hyn a diffyg cyllid, yn enwedig ar gyfer sefydlu ac yn y blynyddoedd cynnar, wedi cael ei adrodd i'r Llywodraeth mewn llythyr ac mewn cyfarfodydd rhanbarthol.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mae Atodlen 3 Deddf Rheoli
Llifogydd a Dŵr 2010 ar
systemau draenio cynaliadwy,
memorandwm esboniadol yn
cynnwys yr asesiad effaith
rheoleiddiol a'r nodiadau
esboniadol, Hydref 2018

2018

Memorandwm Esboniadol i:

- 1. Gorchymyn Draenio Cynaliadwy (Cymeradwyo a Mabwysiadu) (Cymru) 2018**
- 2. Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Gweithdrefn Cymeradwyo a Mabwysiadu) (Cymru) 2018**
- 3. Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Cais am Ffioedd Cymeradwyo) (Cymru) 2018**
- 4. Gorchymyn Draenio Cynaliadwy (Gorfodi) (Cymru) 2018**
- 5. Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Apelau) (Cymru) 2018**

Paratowyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Adran yr Amgylchedd a Materion Gwledig ac fe'i gosodir gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig:

1. Gorchymyn Draenio Cynaliadwy (Cymeradwyo a Mabwysiadu) (Cymru) 2018
2. Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Gweithdrefn Cymeradwyo a Mabwysiadu) (Cymru) 2018
3. Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Cais am Ffioedd Cymeradwyo) (Cymru) 2018
4. Gorchymyn Draenio Cynaliadwy (Gorfodi) (Cymru) 2018
5. Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Apelau) (Cymru) 2018

Rwyf yn fodlon bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Hannah Blythyn AC
Gweinidog yr Amgylchedd

15 Hydref 2018

CYNNWYS

RHAN 1 – Memorandwm Esboniadol

1. Disgrifiad
2. Materion o ddiddordeb arbennig
3. Y cefndir deddfwriaethol
4. Pwrpas a'r effaith a fwriedir
5. Ymgynghori

RHAN 2 – Aseiad Effaith Rheoleiddiol

6. Opsiynau polisi a ystyriwyd
7. Dadansoddiad o gostau a buddion yr opsiynau
8. Crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad ac ymateb y Llywodraeth
9. Aseu'r gystadleuaeth
10. Aseidiadau effaith penodol
11. Adolygiad ar ôl gweithredu

Atodiad 1 - Datblygiadau tai

Atodiad 2 - Datblygiadau masnachol a diwydiannol

Atodiad 3 - Datblygwyr yng Nghymru

RHAN 1 – Memorandwm Esboniadol

1. Disgrifiad

- 1.1 Mae Atodlen 3 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 (Deddf 2010) yn ymwneud â darparu systemau draenio cynaliadwy (SuDS). Mae'r rhain yn cynnwys sefydlu Corff Cymeradwyo SuDS yn yr awdurdod lleol ochr yn ochr â'i ddyletswydd fel awdurdod llifogydd lleol arweiniol. Bydd angen cymeradwyaeth y Corff Cymeradwyo cyn gallu dechrau gwaith i adeiladu systemau draenio ar safleoedd newydd a rhai sy'n cael eu hailddatblygu. A bwrw bod Safonau SuDS cenedlaethol statudol (safonau SuDS) yn cael eu bodloni, bydd gofyn i'r Corff Cymeradwyo fabwysiadu a chynnal SuDS cymeradwy sy'n gwasanaethu mwy nag un eiddo.
- 1.2 Gall SuDS ddarparu ystod o fuddion, gan gynnwys *lleihau difrod a achosir gan lifogydd, gwella ansawdd dŵr, gwarchod a gwella'r amgylchedd, gwella iechyd a lles a sicrhau sefydlogrwydd a gwydnwch systemau draenio*. Mae'r rhain yn gyson â'r nodau llesiant a'r egwyddorion datblygu cynaliadwy a geir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015¹. Maent hefyd yn gyson â Pholisi Adnoddau Naturiol Cymru a gyhoeddwyd yn ddiweddar.²
- 1.3 Yn wahanol i ddraeniau pibellau cyffredin, mae SuDS yn ceisio efelychu prosesau naturiol i reoli dŵr glaw, gan ddefnyddio'r dirwedd a'r llystyfiant naturiol i reoli llif a swm y dŵr wyneb. Hyd yma, nid yw wedi bod yn orfodol defnyddio SuDS ar ddatblygiadau newydd. O'r herwydd, cyfyngedig yw'r defnydd a wneir o SuDS ac nid yw systemau bob amser yn cydymffurfio â Safonau SuDS³. Mae hyn i raddau helaeth oherwydd ansicrwydd ynghylch mabwysiadu a chynnal a chadw parhaus.
- 1.4 Ceir yma un memorandwm esboniadol ar gyfer y gyfres o Offerynnau Statudol sydd eu hangen i roi Atodlen 3 Deddf 2010 ar waith. Pan fyddant wedi'u cychwyn bydd yr offerynnau hyn gyda'i gilydd yn darparu ar gyfer:
 - Sefydlu Corff Cymeradwyo SuDS mewn cynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol.
 - Rheidrwydd i systemau draenio ar gyfer rheoli dŵr glaw (gan gynnwys dŵr glaw, eira a dyddodiadau eraill) mewn datblygiadau newydd gael eu cymeradwyo gan y Corff Cymeradwyo cyn i'r gwaith adeiladu ddechrau.
 - Rheidrwydd i Weinidogion Cymru gyhoeddi Safonau SuDS Cenedlaethol (Safonau SuDS) ar gyfer dylunio, adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw SuDS. Er mwyn cael ei chymeradwyo gan y Corff Cymeradwyo bydd yn rhaid i'r system ddraenio a gynigir fodloni'r Safonau SuDS.
 - Ei gwneud yn ddyletswydd ar y Corff Cymeradwyo i fabwysiadu a chynnal a chadw SuDS cymeradwy sy'n gwasanaethu mwy nag un eiddo. Er mwyn i'r Corff Cymeradwyo ei mabwysiadu bydd yn rhaid i'r system ddraenio gael ei hadeiladu a gweithredu yn unol â'r hyn a gymeradwywyd yn unol â'r Safonau SuDS.

¹ Llywodraeth Cymru (2015) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru)

² Llywodraeth Cymru (2017) Polisi Adnoddau Naturiol

³ Llywodraeth Cymru (2016) Safonau anstatudol a argymhellir ar gyfer draenio cynaliadwy (SuDS) yng Nghymru

- Mewnosod adran 106A newydd yn Neddf y Diwydiant Dŵr 1991 sy'n ategu'r darpariaethau presennol yn adran 106 y Ddeddf sy'n pennu y bydd yr hawl i gysylltu dŵr wyneb â charthffosydd cyhoeddus yn amodol ar gael cymeradwyaeth gan y Corff Cymeradwyo fod y system ddraenio'n bodloni'r Safonau SuDS.
 - Pennu y bydd Ymgwymerwyr Carthffosiaeth, Cyfoeth Naturiol Cymru, Dyfrffyrdd Prydain ac Awdurdodau Priffyrdd yn ymgngoreion statudol i'r Corff Cymeradwyo.
 - Sefydlu trefn orfodi ac apelio i'r Corff Cymeradwyo.
 - Darparu dull o adennill costau rhesymol a ysgwyddir gan y Corff Cymeradwyo wrth arfer ei swyddogaeth.
- 1.5 Cafodd y Gorchymyn sy'n cychwyn Atodlen 3 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 ar gyfer Gymru ei wneud ar 1 Mai 2018. Daw'r ddeddfwriaeth, ynghyd â'r rheoliadau sydd eu hangen i'w rhoi ar waith i rym ar 7 Ionawr 2019. Bydd hynny'n rhoi digon o amser i awdurdodau lleol sefydlu dull cymeradwyo'r Corff Cymeradwyo. Bydd hefyd yn rhoi amser i'r datblygwyr ddod yn ymwybodol o'r newidiadau a pharatoi ar gyfer Safonau SuDS gorfodol a'r rheidrwydd i gael cymeradwyaeth gan y Corff Cymeradwyo cyn dechrau gwaith adeiladu.
- 1.6 Cynigir na fydd angen cymeradwyaeth y Corff Cymeradwyo ar anheddau unigol a datblygiadau a chanddynt arwynebedd adeiladu o lai na 100 metr sgwâr.
- 1.7 Mae darpariaethau dros dro wedi eu mewnosod fel na fydd angen cymeradwyaeth y Corff Cymeradwyo ar ôl y dyddiad dod i rym ar gyfer yr isod:
- Datblygiadau newydd a oedd eisoes wedi cael caniatâd cynllunio cyn y dyddiad dod i rym, neu
 - Datblygiadau newydd gydag un neu fwy o faterion a gadwyd yn ôl lle gwneir cais am gymeradwyaeth i'r mater(ion) a gadwyd yn ôl o fewn 12 mis i'r dyddiad dod i rym, neu
 - Datblygiadau newydd lle y cyflwynwyd cais cynllunio dilys cyn y dyddiad dod i rym.
- 1.8 Mae amodau eithrio wedi'u mewnosod sy'n golygu na fydd angen cymeradwyaeth y Corff Cymeradwyo ar gyfer y canlynol:
- Gwaith adeiladu sy'n gysylltiedig â phriffyrdd (a adeiledir gan Lywodraeth Cymru), rheilffyrdd Network Rail a gweithgareddau byrddau draenio mewnol (a gynhelir gan Cyfoeth Naturiol Cymru).
 - Datblygiadau a ganiateir sy'n golygu adeiladu adeilad neu adeiladwaith arall sydd lai na 100 metr sgwâr o arwynebedd.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Ddeddfwriaethol

- 2.1 Mae Deddf 2010 yn Ddeddf Seneddol y DU sydd eisoes yn bodoli, ac mae angen yr Offerynnau Statudol hyn gyda'i gilydd i weithredu Atodlen 3 Deddf 2010 yng Nghymru ac i Gymru yn unig y maent yn berthnasol. Cafodd y Gorchymyn (Cychwyn rhif 2) (Cymru) Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 ei wneud ar 1 Mai 2018. Daw'r Gorchymyn sy'n cychwyn Atodlen 3 y Ddeddf i rym o'r diwrnod ar ôl

diwrnod gwneud y Gorchymyn at bwrpas gwneud is-ddeddfwriaeth ac o 7 Ionawr 2019 at y dibenion sy'n weddill.

- 2.2 Gallai Atodlen 3 Deddf 2010 fod yn berthnasol yn Lloegr ond nid yw wedi'i chychwyn eto. Mae mesurau SuDS yn Lloegr yn dal i fod yn destun adolygu gan Lywodraeth y DU ac maent wedi bod yn destun craffu gan y Pwyllgor Seneddol Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig (EFRA). Daeth y Pwyllgor i'r casgliad nad yw polisi Llywodraeth y DU ar SuDS yn llwyddo a gwnaeth argymhellion ynglŷn â'r angen i wneud safonau ar gyfer SuDS yn orfodol er mwyn gwella ansawdd cynlluniau SuDS.
- 2.3 Ers hynny, mae Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi adolygiad⁴ o'i mesurau a'u heffeithiolrwydd sy'n annog defnyddio SuDS ar ddatblygiadau mawr newydd a rhoi blaenoriaeth i ddefnyddio SuDS mewn ardaloedd sydd mewn perygl o lifogydd trwy bolisi cynllunio anstatudol. Cafwyd nifer o ganfyddiadau sy'n cael eu crynhoi isod:
- Mae 80% o bolisiâu cynllunio lleol sydd wedi'u mabwysiadu gan Awdurdodau Cynllunio Lleol (ACLI) yn adlewyrchu'r polisi y dylid darparu SuDS mewn datblygiadau mawr newydd.
 - Nid oes gan 70-75% o ACLI **unrhyw** drefniadau ar gyfer monitro neu adrodd a ydynt yn defnyddio SuDS.
 - Dywedodd nifer fawr o ACLI bod prinder amser, arbenigeddau ac adnoddau ganddynt i asesu ceisiadau cynllunio.
 - Nodwyd yn yr adroddiad bod Awdurdodau Llifogydd Lleol Arweiniol yn ofidus nad yw SuDS yn cael eu hymgorffori yng nghanam llunio'r cynllun meistr, a bod diffyg sylw a manylder iddo ar ddechrau'r broses gynllunio.
 - Nodwyd yn yr adroddiad nad yw digon o ACLI yn sicrhau bod ganddynt drefniadau ar gyfer cynnal a chadw cynlluniau SuDS dros oes y datblygiad.

3. Y cefndir deddfwriaethol

- 3.1 Adran 32 Deddf 2010 sy'n rhoi grym i Atodlen 3 y Ddeddf honno. Mae Adran 49(1)(i) Deddf 2010 yn darparu bod Adran 32 ac Atodlen 3 yn dod i rym mewn perthynas â Chymru yn unol â darpariaethau a wnaed drwy orchymyn Gweinidogion Cymru.
- 3.2 Mae Atodlen 3 Deddf 2010 yn rhoi pwerau i Weinidogion Cymru i wneud is-ddeddfwriaeth mewn perthynas â Chymru ar nifer o faterion:
- Mae paragraff 7(4) yn cynnwys darpariaeth i reoliadau gael eu gwneud ynghylch eithriadau i'r gofyniad am gymeradwyaeth. Mae paragraff 11(5) yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau ynghylch amseriad penderfyniadau ar geisiadau am gymeradwyaeth a'r weithdrefn ar gyfer hynny, gan gynnwys canlyniadau peidio â chydymffurfio â hwy.
 - Mae paragraff 13(1) yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau ynghylch ffioedd ceisiadau am gymeradwyaeth.

⁴ <https://www.gov.uk/government/publications/a-review-of-the-application-and-effectiveness-of-planning-policy-for-sustainable-drainage-systems>

- Mae paragraff 18 (3) yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau i bennu pryd y caiff system ddraenio ei thrin fel petai wedi'i chynllunio ar gyfer un eiddo. Mae paragraff 20 yn darparu ar gyfer gwneud eithriadau ychwanegol i'r ddyletswydd fabwysiadu. Mae paragraff 23(7) a 24(5) yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau ynghylch amseriad a dull rhoi hysbysiad gan y Corff Cymeradwyo ynghylch mabwysiadu.
- Mae paragraff 14(1) yn ei gwneud yn ofynnol gwneud rheoliadau i orfodi'r gofyniad am gymeradwyaeth.
- Mae paragraff 25(1) yn ei gwneud yn ofynnol gwneud rheoliadau i ddarparu hawl i apelio yn erbyn penderfyniadau penodol gan y Corff Cymeradwyo.

3.3 Nodir isod y weithdrefn ddeddfwriaethol statudol ar gyfer gwneud yr offerynnau:

- Trwy adran 48(5) Deddf 2010, mae Gorchymyn Draenio Cynaliadwy (Cymeradwyo a Mabwysiadu) (Cymru) 2018, Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Gweithdrefn Cymeradwyo a Mabwysiadu) (Cymru) 2018 a Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Ffioedd Cais am Gymeradwyaeth) (Cymru) 2018 yn dilyn y weithdrefn penderfyniadau negyddol.
- Trwy adran 48(6)(a) a paragraffau 14(5)(b) a 25(3)(b) Atodlen 3 Deddf 2010, mae Gorchymyn Draenio Cynaliadwy (Gorfodi) (Cymru) 2018 a Rheoliadau Draenio Cynaliadwy (Apelau) Cymru 2018 yn dilyn y weithdrefn penderfyniadau cadarnhaol.

3.4 Mae'r offerynnau hyn yn ymdrin â draenio dŵr wyneb yng Nghymru yn unig. Mae hynny'n wahanol i bob agwedd arall ar garthffosiaeth a draenio a ddarperir gan ymgymerywyr carthffosiaeth o dan Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991. O dan y Ddeddf honno, Gweinidogion Cymru sy'n gyfrifol am reoleiddio ymgymerywyr dŵr a charthffosiaeth sy'n gweithredu'n gyfan gwbl neu'n bennaf yng Nghymru a'r Ysgrifennydd Gwladol sy'n gyfrifol am gwmnïau dŵr a charthffosiaeth sy'n gweithredu'n gyfan gwbl neu'n bennaf yn Lloegr. O'r herwydd, ar gyfer gwasanaethau draenio a ddarperir gan ymgymerywyr dŵr a charthffosiaeth, mae'r rhannau hynny o Loegr y mae Dŵr Cymru Welsh Water yn eu gwasanaethu'n rhan o gyfrifoldeb Gweinidogion Cymru. Bydd darpariaethau cysylltiedig yn Neddf Cymru 2017 wedi iddynt gael eu cychwyn yn cysoni trefniadau rheoleiddio ymgymerywyr carthffosiaeth â'r ffin genedlaethol, yn hytrach nag yn gyfan gwbl neu'n bennaf.

3.5 Mae Atodlen 3 y Ddeddf yn defnyddio'r gair "Gweinidog" i ddynodi Gweinidogion Cymru a'r Ysgrifennydd Gwladol fel ei gilydd. Defnyddir y gair "Gweinidog" yn y ddogfen hon i ddynodi Gweinidogion Cymru.

4. PWRPAS A'R EFFAITH A FWRIEDIR

Y broblem y mae'r ddeddfwriaeth yn ceisio ymdrin â hi

- 4.1 Mae tua 163,000 o unedau eiddo yng Nghymru yn wynebu perygl o lifogydd dŵr wyneb (120,000 preswyl a 43,000 di-breswyl)⁵. Mae perygl llifogydd ar gynnydd, i raddau helaeth oherwydd newid yn yr hinsawdd a threfoli.
- 4.2 Gall dŵr wyneb ffo achosi llawer iawn o lygredd; yn uniongyrchol ac wrth i garthffosydd gorlawn ollwng dŵr i afonydd. Mae'r pwysau i weithredu ynghylch ansawdd dŵr, er enghraifft drwy gynyddu capasiti'r system garthffosiaeth, hefyd yn deillio o'r angen ar hyn o bryd i gydymffurfio â deddfwriaeth yr UE, ac yn benodol y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr.
- 4.3 Yn ôl Cyfoeth Naturiol Cymru⁶ mae "*diffyg amlwg o 'eglurder cyhoeddus' dros gyfrifoldebau ('pwy sy'n gwneud beth'), yn enwedig mewn perthynas â rheoli llifogydd arfordirol a dŵr*". Nodir "creu cyrff cymeradwyaeth draenio cynaliadwy" fel mesur allweddol a allai helpu i reoli'r risg o lifogydd yn well. Yn wir, un o amcanion y strategaeth genedlaethol ar gyfer rheoli'r risg llifogydd yng Nghymru yw sefydlu corff cymeradwyo mewn awdurdodau lleol i gymeradwyo a mabwysiadu cynlluniau SuDS⁷. Un pryder penodol yw'r diffyg cyfrifoldebau clir dros gynnal a gweithredu systemau draenio dŵr wyneb nad ydynt yn cael eu diffinio fel draeniau piben neu garthffos traddodiadol sy'n cysylltu â'r system garthffosiaeth gyhoeddus neu fel arall.
- 4.4 Mae SuDS yn lleihau cyfradd a chyfaint dŵr wyneb ffo o ddatblygiadau er mwyn cyd-fynd yn well â safleoedd 'maes glas'. Mae hyn gan amlaf yn golygu gollyngiadau is ac arafach o gymharu â draeniau pibell confensiynol. Maent yn ddull draenio mwy cynaliadwy a gwydn ac ymhlith yr elfennau nodweddiadol mae pyllau, palmentydd athraidd a phantiau⁸.
- 4.5 Mae Atodlen 3 Deddf 2010 yn cynnwys darpariaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddatblygwyr geisio cymeradwyaeth draenio gan y Corff Cymeradwyo cyn dechrau unrhyw waith adeiladu ac iddo oblygiadau o ran draenio. Mae'n rhaid i'r Corff Cymeradwyo benderfynu a yw'r cais yn bodloni'r Safonau SuDS gorfodol. O dan y ddeddf, rhaid i bob system SuDS sy'n gwasanaethu mwy nag un eiddo gael ei mabwysiadu a'i chynnal gan y Corff Cymeradwyo.
- 4.6 Gellid caniatáu eithriadau i'r drefn drwy reoliadau ac mae Deddf 2010 yn caniatáu cychwyn yn raddol er mwyn rheoli'r effeithiau ar Awdurdodau Lleol a busnesau.
- 4.7 Gwnaeth adolygiad Pitt⁹, yn sgil llifogydd 2007, argymhellion penodol ynghylch dŵr wyneb ffo, gan gynnwys yr angen i:
- Egluro pwy sy'n gyfrifol am fabwysiadu a chynnal systemau draenio cynaliadwy; a
 - Dileu'r hawl awtomatig i gysylltu carthffosydd dŵr wyneb cyhoeddus (Adran 106 ac Adran 115 Deddf y Diwydiant Dŵr 1991) a gaiff ei rhoi ar waith trwy Atodlen gychwyn 3 Deddf 2010.

Pam y mae angen i'r Llywodraeth ymyrryd

- 4.8 Mae'r cyfiawnhad dros SuDS a'r defnydd a wneir ohonynt wedi hen ennill eu plwyf yn y system gynllunio, sy'n cynnwys TAN 15 a Dogfen Gymeradwy H y Rheoliadau Adeiladu, yn ogystal â safonau gwirfoddol megis y Nod Ansawdd Cartrefi. Er hynny,

⁵ Cyfoeth Naturiol Cymru (2016) Rheoli Risg Llifogydd ac Erydiad Arfordirol yng Nghymru, 2014 – 2016

⁶ <https://cdn.naturalresources.wales/media/680132/rheoli-risg-llifogydd-ac-erydiad-arfordirol-yng-nghymru.pdf?mode=pad&rnd=131267042100000000>

⁷ <https://gov.wales/docs/desh/publications/111114floodingstrategy.pdf>

⁸ CIRIA (2015) The SuDS Manual (C753)

⁹ Swyddfa'r Cabinet (2008) The Pitt Review: Learning the Lessons from the 2007 Floods

ychedig o ddefnydd a wneir o SuDS ar hyn o bryd, ac mae hynny'n cyfyngu ar y cyfraniad y gall SuDS ei wneud i liniaru peryglon llifogydd oherwydd dŵr wyneb ffo a pherygl carthffosydd gorlawn, neu i warchod ansawdd dŵr.

4.9 Yn y gorffennol, byddai'r rhan fwyaf o ddatblygiadau'n cael eu hadeiladu gyda draeniau ar wahân ar gyfer dŵr budr a dŵr wyneb ffo, er bod rhyw 70% o rwydwaith carthffosydd y DU yn garthffosydd cyfun, ac felly mae llawer o ddraeniau dŵr wyneb yn cysylltu â charthffosydd cyfun. Cyfran gymharol isel (tua 20-40% yn seiliedig ar dystiolaeth anecdotaidd) y gellir eu disgrifio fel rhai SuDS sy'n cydymffurfio â safonau cenedlaethol¹⁰. Mae'r farchnad wedi bod yn araf yn cynnwys SuDS yn wirfoddol mewn cynlluniau datblygu. Mae'r farchnad wedi'i chyfyngu oherwydd:

- Methu â rhoi gwybodaeth – ar hyn o bryd, mae diffyg cysondeb o ran defnyddio'r safonau a argymhellir. Er bod rhywfaint o arfer da, mae arfer gwael i'w weld hefyd ac mae hynny'n cyfrannu at y canfyddiad fod SuDS yn ddrud ac yn peri costau nad ydynt yn hanfodol.
- Allanoldebau – mae diffyg cyswllt rhwng y rhai sy'n rheoli a/neu'n talu am ddraenio dŵr wyneb a'r rhai sy'n elwa o reoli cynaliadwy. Mae'r budd yn aml yn gyhoeddus ac yn cronni ymhellach i lawer y llif, h.y. beth ffordd o ble bynnag y mae'r glaw'n cwmpo ac yn cael ei drin;
- Diffyg gofyn statudol a threfniadau cydlynol ar gyfer mabwysiadu a chynnal a chadw'r systemau draenio – ar hyn o bryd, mae'n rhaid i'r datblygwyr neu'r awdurdodau lleol wneud trefniadau i ariannu gwaith cynnal a chadw parhaus ar SuDS, os cânt eu hadeiladu. Er hynny, mae'r trefniadau yn hyn o beth yn amrywiol iawn ac yn ad-hoc.

4.10 Yn ogystal â'r cyfyngiadau y sonnir amdanynt uchod, nid oes fawr o ysgogiadau yn y farchnad i reoli dŵr wyneb ffo:

- Mae gwaddol draenio dŵr wyneb ffo i mewn i'n carthffosydd yn golygu bod dŵr budr a dŵr wyneb ffo yn aml yn cael eu gweld fel un broblem. Ond dros y blynyddoedd diwethaf, ychedig o newid sydd wedi bod o ran faint o ddŵr y mae pob unigolyn yn ei ddefnyddio gartref¹¹ h.y. dim ond ychedig o welliant a welwyd o ran effeithlonrwydd dŵr fesul unigolyn. Ar y llaw arall, mae Ofwat yn rhagweld cynnydd sylweddol yn llifogydd carthffosydd yn sgil y newid yn yr hinsawdd yn y dyfodol¹². Felly bydd dylanwad dŵr wyneb ffo ar ein carthffosydd (oherwydd patrwm newid yn yr hinsawdd, yn ogystal â lledaeniad trefi) yn cynyddu yn unol â faint o ddŵr budr y mae angen ei drin.
- Mae cost yswiriant llifogydd yn cael ei chynnal ar hyn o bryd gan daliadau pobl nad ydynt mewn perygl o gael llifogydd, ac felly nid oes cymhelliant i bobl ddefnyddio mesurau rheoli, gan gynnwys SuDS.

Amcan Polisi

¹⁰ Llywodraeth Cymru (2016) Safonau anstatudol a argymhellir ar gyfer draenio cynaliadwy (SuDS) yng Nghymru

¹¹ Asiantaeth yr Amgylchedd (2008) Water resources in England and Wales – current state and future pressures

¹² Mae Ofwat wedi cyhoeddi gwaith ymchwil sy'n dangos y cynnydd a ragwelir yn y llifogydd carthffosydd oherwydd y newid yn yr hinsawdd e https://www.ofwat.gov.uk/wp-content/uploads/2015/11/rpt_com201106mottmacsewer.pdf

4.11 Drwy gychwyn Atodlen 3, y bwriad yw:

- Gwneud darparu SuDS yn ofyniad statudol yn hytrach nag anstatudol;
- Sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau ar gyfer rheoli dŵr wyneb yn y tymor hir, a sicrhau bod y safonau'n gyson;
- Rhoi sicrwydd i ddatblygwyr y bydd SuDS yn cael eu mabwysiadu heb fod angen trafodaethau hirfaith neu gostau sylweddol;
- Lleihau perygl llifogydd dŵr wyneb mewn mannau penodol;
- Lliniaru'r llygredd a all ddigwydd yn sgil dŵr wyneb ffo;
- Lleihau'r pwysau ychwanegol ar garthffosydd cyhoeddus a'r angen am gapasiti ychwanegol; a
- Helpu i ddiogelu cyflenwadau dŵr.

4.12 Ymhlith y manteision eraill anuniongyrchol mae:

- Helpu i gyflawni nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, ac yn arbennig **Nodau Llesiant Llywodraeth Cymru** i gysylltu cymunedau trwy seilwaith cynaliadwy a chydnerth
- Cyfrannu at yr ymrwymiad i reoli ein hamgylchedd dŵr yn well a wnaed yn **Rhaglen Lywodraethu Llywodraeth Cymru 2016-2021**. Mae'n nodi hefyd bod seilwaith gwyrdd (fel SuDS) yn gyfle i fynd i'r afael â thlodi, tai a seilwaith, tra'n cyflawni amcanion tymor hir ehangach.
- Cyfrannu at yr ymrwymiad i atebion sy'n seiliedig ar natur, un o flaenoriaethau cenedlaethol **Polisi Adnoddau Naturiol (2017)** Llywodraeth Cymru ac i amcanion ehangach gan gynnwys cefnogi cymunedau cynaliadwy, hyrwyddo twf gwyrdd, cefnogi economi sy'n defnyddio adnoddau'n fwy effeithiol a chynnal cymunedau iechyd, egniol a chysylltiedig¹³.
- Cyfrannu at nodau'r **Strategaeth Ddŵr i Gymru**, sy'n amlinellu'r cyfeiriad strategol o ran polisi dŵr dros yr 20 mlynedd nesaf a thu hwnt.
- Cyfrannu at gyflawni amcanion **Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol Cymru**
- Cydymffurfio â **Deddf Cynllunio (Cymru) 2015**, sy'n gosod dyletswyddau i wneud "*datblygu cynaliadwy*" sy'n gyson â nodweddion SuDS yn ofynnol ar gyfer datblygiadau newydd.
- Cydymffurfio â'r ddyletswydd i gynnal a chyfoethogi bioamrywiaeth a chryfhau ecosystemau a sefydlwyd o dan **Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016**.
- Helpu i gyflawni nodau **Cyfarwyddeb Fframwaith Dŵr yr UE**.
- Lleihau llygredd aer drwy ddefnyddio mwy ar seilwaith gwyrdd, gan gyfrannu at gyflawni **Rheoliadau Safonau Ansawdd Aer (Cymru) 2010**.
- Helpu i gyflawni **Safonau Ansawdd Tai Cymru**, sy'n nodi bod yn rhaid i gartrefi newydd sy'n cael eu codi i Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig (cymdeithasau tai) er mwyn darparu tai cymdeithasol a thai i'w gwerthu ar y farchnad agored fod "*wedi'u lleoli mewn amgylcheddau deniadol a diogel*", defnyddio "*tirlunio meddal a chaled a phlanhigion mewn ardaloedd gwarchoddedig*" a darparu "*mannau cymunedol digonol, ymarferol y gellir eu cynnal*".

¹³ Dywed y Polisi yn arbennig "gwella'r mynediad i fannau gwyrdd a darparu cyfleusterau i ddwyn pobl ynghyd yw'r ffordd orau o atal anhwylderau meddwl a gwella llesiant meddyliol. Mae Sefydliad Iechyd y Byd yn awgrymu bod dulliau iechyd cyhoeddus sy'n cynnig buddion iechyd, cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol, megis mannau gwyrdd diogel a thrafnidiaeth egniol, yn gost effeithiol ac yn darparu enillion ar fuddsoddiadau. Awgrymir hefyd gan astudiaethau fod y bobl sy'n byw'n agos at fan gwyrdd yn fwy tebygol o fod â lefel uchel o weithgarwch corfforol, ac o ddefnyddio'r man gwyrdd yn amlach.

- Helpu Cymru i gyflawni **amcanion lleihau carbon**¹⁴ ac addasu i newid yn yr hinsawdd.
- Creu mwy o gynefinoedd gwlyptir a mannau gwyrdd trefol i gyflawni nod y **Strategaeth Bioamrywiaeth Genedlaethol a'r Cynllun Gweithredu dros Gymru** (Cynllun Adfer Natur Cymru) a'r ymrwymïadau i'r **Cyfarwyddbau Cynefinoedd ac Adar**.

Pam SuDS?

- 4.13 Rhagwelir y bydd difrod llifogydd yn sgil dŵr wyneb ffo yn cynyddu oherwydd y newid yn yr hinsawdd a threfoli¹⁵..
- 4.14 Gall SuDS leihau'r cynnydd hwn drwy storio dŵr ffo, arafu cyfradd arllwys dŵr ffo i gyrff dŵr, a helpu dŵr ffo i dreiddio i'r ddaear. Mae astudiaethau achos wedi dangos bod SuDS o dan amgylchiadau penodol yn gallu lleihau dŵr ffo gymaint â 50%¹⁶.
- 4.15 Adeiladwyd y rhan fwyaf o drefi a dinasoedd yng Nghymru â charthffosydd cyfun lle mae dŵr wyneb ffo'n cymysgu â dŵr budr ac yna'n cael ei gludo i waith trin sy'n tynnu dŵr glân ohono. Yn tua hanner y rhwydwaith, mae'r systemau carthffosiaeth yn llawn neu'n orlawn.
- 4.16 Yn y sefyllfaoedd hyn, yn ystod cyfnodau o law trwm, mae'r carthffosydd cyfun hyn yn llenwi'n gyflym. Pan fydd hyn yn digwydd, mae carthffosiaeth heb ei drin a dŵr budr yn cael eu gollwng i nentydd ac afonydd drwy sianeli gorlifo (er mwyn ceisio atal llifogydd tebyg mewn eiddo). Yn ystod llifogydd, bydd hyn yn cyfuno â llifddwr ac mewn nifer fach o achosion gall hefyd achosi llifogydd yn uniongyrchol mewn cartrefi.
- 4.17 Mae graddfa'r gollyngiadau cyfreithlon wedi'i chyfyngu gan drwyddedau Cyfoeth Naturiol Cymru a'r cyfarwyddbau isod:
- y Gyfarwydddeb Dŵr Ymdrochi;
 - y Gyfarwydddeb Pysgod Cregyn;
 - y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr; a
 - y Gyfarwydddeb Trin Dŵr Gwastraff Trefol.
- 4.18 Mae rhwydwaith carthffosiaeth Cymru a Lloegr yn werth rhyw £174 biliwn. Bydd angen cynyddu capasiti'r carthffosydd yn fawr er mwyn iddynt allu delio â'r cynnydd mewn llifogydd a ddisgwylir oherwydd y newid yn yr hinsawdd, lledaeniad trefi a chysylltiadau newydd. Fodd bynnag, pe na bai cysylltiadau newydd yn cael eu gwneud (drwy gyflwyno SuDS), bydd hynny'n lleihau'r pwysau ar garthffosydd ac arbed biliynau o ran buddsoddi i gwmnïau dŵr a charthffosiaeth.
- 4.19 Mae SuDS yn cynnig cyfle i osgoi llawer o'r cysylltiadau newydd a datblygu seilwaith gwahanol ar gyfer carthffosydd cyhoeddus – a fyddai'n cynnig arbedion buddsoddi sylweddol.

5. Ymgynghori

¹⁴ Yn unol â'r cyngor a amlinellir gan y Pwyllgor ar Newid Hinsawdd (2017) Cyngor ar Gynllunio Targedau Carbon Cymru

¹⁵ Strategaeth Genedlaethol ar gyfer rheoli perygl llifogydd ac erydu arfordirol 2011

<https://gov.wales/topics/environmentcountryside/epq/flooding/nationalstrategy/strategy/?skip=1&lang=cy>

¹⁶ Gweler er enghraifft EPC (2017) Sustainable Drainage Systems on new developments, Analysis of evidence <https://gov.wales/docs/desh/publications/170209-suds-evidence-epc-final-report-en.pdf>

- 5.1 Wrth ddatblygu'r dystiolaeth i ategu'r Aseiad Effaith Rheoleiddiol (AERh)¹⁷, ymgynghorwyd ag ystod eang o sefydliadau a sectorau, gan gynnwys:
- Awdurdodau lleol
 - Datblygwyr ac adeiladwyr tai
 - Cwmnïau dŵr a charthffosiaeth
 - Cyfoeth Naturiol Cymru
 - Sefydliadau anllywodraethol a'r trydydd sector
 - Cyrff defnyddwyr
 - Academyddion
 - Gweithwyr proffesiynol yn y sector
- 5.2 Cwblhawyd AERh law yn llaw â'r Memorandwm Esboniadol hwn. Ceir rhagor o fanylion am yr ymgynghoriadau a gynhaliwyd yn yr AERh isod (Rhan 2).

¹⁷ Gweler er enghraifft EPC (2017) Sustainable Drainage Systems on new developments, Analysis of evidence <https://gov.wales/docs/desh/publications/170209-suds-evidence-epc-final-report-en.pdf> .

RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL

Adran	Tud.
Opsiyau polisi a ystyriwyd	12
Yr opsiwn a ffefrir	13
Dadansoddiad o gostau a buddion yr opsiynau	13
Opsiwn 1 – Gwneud Dim	19
Opsiwn 2 – Cychwyn Atodlen 3 Deddf 2010	19
Opsiwn 3 – Dull Cynllunio	36
Crynodeb o'r costau a'r buddion	45
Crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriadau ac ymateb y Llywodraeth	47
Asesu'r gystadleuaeth	52
Asesiadau effaith penodol	53
Adolygiad ar ôl gweithredu	58

Atodiadau

Atodiad 1 – Datblygiadau tai

Atodiad 2 – Datblygiadau masnachol a diwydiannol

Atodiad 3 – Datblygwyr yng Nghymru

6. Opsiynau polisi a ystyriwyd

6.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi ystyried tri phrif opsiwn polisi (Tabl 1).

Tabl 1: Crynodeb o'r opsiynau polisi a ystyriwyd

Opsiwn polisi	Enw	Disgrifiad
1	Gwneud dim	Y waelodlin, sef parhau â'r polisi anrheoleiddiol presennol.
2	Cychwyn Atodlen 3	Ei gwneud yn orfodol defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio â safonau cenedlaethol ar bob datblygiad bach a mawr (mwy nag 1 annedd neu safleoedd sy'n fwy nag 0.1 hectar).
3	Dull cynllunio	Disgwyliad y bydd SuDS yn cael eu darparu ar bob datblygiad bach a mawr lle bynnag y bo hynny'n briodol a heblaw y gellir dangos bod hynny'n amhriodol. Defnyddio amodau cynllunio neu rwymedigaethau cynllunio i sicrhau bod trefniadau clir ar waith ar gyfer cynnal a chadw yn ystod oes y datblygiad.

6.2 Yn ogystal â'r tri opsiwn a amlinellir uchod, trafodwyd nifer o opsiynau eraill ond ni chawsant eu cynnwys i'w hystyried yn llawn yn yr AERh. Er hynny, mae'n bosib na fydd rhai o'r rhain yn anghyson â'r opsiynau polisi a amlinellir uchod, a thrafodir y rhain yn y papur ymgynghori ehangach. Dangosir yr opsiynau hyn, a'r rheswm dros eu hepgor, yn Nhabl 2.

Tabl 2: Opsiynau a drafodwyd ond na chawsant eu cynnwys i'w hystyried yn llawn yn yr AERh

Opsiwn	Disgrifiad	Rhesymau dros beidio â'i gynnwys
Mabwysiadu gan y cwmnïau dŵr	Rheidrwydd ar gwmnïau dŵr a charthffosiaeth i fabwysiadu a bod yn gyfrifol am gynnal a chadw rhai SuDS (e.e. o dan y ddaear, perchnogol) sy'n cydymffurfio â'r safonau.	Ystyrir opsiynau ar gyfer mabwysiadu a chynnal a chadw SuDS yn wirfoddol gan gwmnïau dŵr yn y papur ymgynghori ehangach. Byddai mabwysiadu anwirfoddol yn gofyn am newid y ddeddfwriaeth sylfaenol (A104 Deddf y Diwydiant Dŵr 1991), a deddfwriaeth i ddileu'r hawl awtomatig i gysylltu. Mae'n creu cymhelliant i osod systemau lle mae'n fwy sicr y cânt eu mabwysiadu (yn debygol o fod o dan y ddaear, fel yn yr Alban).
Diwygio	Sefydlu Corff Cymeradwyo i gymeradwyo SuDS, ond	Trafodir opsiynau ar gyfer diwygio Atodlen 3, e.e. drwy reoliadau a

Atodlen 3	gwahanol grwpiau'n mabwysiadu'r SuDS, megis awdurdodau lleol, cwmnïau dŵr a charthffosiaeth neu gymdeithasau tai, yn dibynnu ar ymarferoldeb, buddion, ayyb.	gorchmynion, yn y papur ymgynghori ehangach. Risg uchel o weithredu'n wahanol mewn gwahanol ardaloedd a dyblygu safonau. Hefyd mae rhoi cyfrifoldebau SuDS i gymaint o gyrff yn debygol o greu dryswch.
<i>Sewers for adoption</i>	Diweddarau <i>Sewers for Adoption</i> (canllawiau ar gyfer dylunio ac adeiladu carthffosydd a fabwysiedir gan Ymgymerywr Carthffosiaeth yn unol ag Adran 104 Deddf y Diwydiant Dŵr 1991) i gynnwys SuDS.	Dim gofyniad gorfodol, felly'n annhebygol o newid y sefyllfa sydd ohoni'n sylweddol.

Beth yw'r opsiwn a ffeirir?

- 6.3 Opsiwn 2 yw'r opsiwn a ffeirir. Amcangyfrifir mai gwerth presennol net (NPV) Opsiwn 2 yw £164.9m (o £82.6m i £961.4m). Mae'n gadarnhaol awgrymu bod y buddion net i'r gymdeithas yn fwy na'r costau net i'r gymdeithas. Sero yw gwerth presennol net Opsiwn 1. Amcangyfrifir mai £54.3m yw gwerth presennol net Opsiwn 3, h.y. tua traean buddion yr opsiwn a ffeirir (er bod yr ystod o £20.4m i £460.4m yn gorgyffwrdd Opsiwn 2).

7. Dadansoddi Costau a Buddion yr Opsiynau

- 7.1 Rydym wedi defnyddio canllawiau a ddarparwyd gan Drysorlys EM¹⁸ i gynnal Dadansoddiad o Gostau a Buddion y tri opsiwn polisi.
- 7.2 Tybir y bydd y cyfnod arfarnu'n para o 2018 tan 2026. Dewiswyd y flwyddyn olaf (2026) am mai dyna pryd y bydd llawer o gynlluniau datblygu lleol yng Nghymru'n dod i ben, h.y. mae mwy o sicrwydd ynglŷn â maint a graddfa datblygiadau tai a datblygiadau eraill dros y cyfnod hwn. Wrth gwrs, mae'n bosib y gellid cyfiawnhau cyfnod arfarnu hwy a gallai hynny fod yn briodol, er y byddai maint a graddfa datblygiadau newydd a newidiadau o'r tu allan yn fwy ansicr. Serch hynny, byddai mabwysiadu cyfnod hwy yn rhoi mwy o bwysigrwydd i'r effeithiau rheolaidd dros amser. Mae hyn yn cael ei ystyried drwy gynnal dadansoddiad sensitifrwydd.
- 7.3 Rhannwyd yr effeithiau hyn yn ddau gategori, naill ai:
- Effeithiau untro – tybir yr effeithiau ar ddechrau'r cyfnod arfarnu (2018); neu

¹⁸ Trysorlys EM (2011) Green Book

- Effeithiau rheolaidd – tybir y bydd yr effeithiau'n digwydd bob blwyddyn (o 2018 tan 2026 yn gynwysedig).
- 7.4 Yn unol â chanllawiau Trysorlys EM, mae cyfradd ddisgownt o 3.5% wedi'i defnyddio ar gyfer costau a buddion yn y dyfodol, er mwyn cyfrifo gwerth presennol yr effeithiau. Mae newid y gyfradd hon yn cael ei ystyried drwy gynnal dadansoddiad sensitifrwydd.
- 7.5 Mae'r cyfansymiau a amcangyfrifir yn yr AERh wedi'u talgrynnu felly efallai na fyddant yn cyfateb yn union i'r gwerthoedd yn y tablau cysylltiedig.
- 7.6 Mae'r AERh yn rhoi pwyslais ar y costau a'r buddion ychwanegol/ymylol sy'n gysylltiedig ag opsiynau 2 a 3. Felly, nid yw unrhyw gostau/buddion o dan Opsiwn 1 (yr opsiwn 'Gwneud Dim') yn ychwanegol at y sefyllfa bresennol a thybir eu bod yn sero.
- 7.7 Ystyriwyd y costau a'r buddion a fyddai'n cronni i nifer o grwpiau a sefydliadau allweddol, sef:
- Llywodraeth Cymru
 - Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo
 - Datblygwyr
 - Cwmnïau dŵr a charthffosiaeth
 - Perchnogion/meddianwyr eiddo
 - Cyfoeth Naturiol Cymru
 - Y boblogaeth gyffredinol
- 7.8 Mae'r effeithiau penodol a ystyriwyd yn yr AERh yn seiliedig ar gyswllt â rhanddeiliaid, ystod o waith blaenorol, gan gynnwys Defra (2010)¹⁹, Llawlyfr SuDS²⁰ ac offeryn buddion SuDS (BeST) CIRIA, ynghyd â gwybodaeth arbenigol. Ceir rhestr lawn o'r effeithiau a ystyriwyd yn Nhabl 3.

Tabl 3: Yr effeithiau a ystyriwyd (rhestr lawn)

Effeithiau posib	Disgrifiad
Adeiladu	Adeiladu SuDS sy'n cydymffurfio
Ffioedd (datblygwyr)	Ffi gwneud cais/cymeradwyo/ardystio/archwilio/mabwysiadu
Cymryd tir	Cymryd tir ychwanegol drwy SuDS
Sefydlu (datblygwyr)	Meithrin gallu, uwchsgilio a hyfforddi
Taliadau cysylltu (datblygwyr)	Osgoi ceisiadau/taliadau cysylltu dŵr wyneb
Mabwysiadu, gweithredu a	Llai o weithredu a monitro, a sicrwydd ynghylch mabwysiadu, gan arwain at arbedion effeithlonrwydd yn y broses gynllunio a'r

¹⁹ Cychwyn Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010, Atodlen 3 ar gyfer Draenio Cynaliadwy: Asesiad Effaith

²⁰ CIRIA (2015) The SuDS Manual (C753)

monitro (datblygwyr)	gwaith datblygu, yn ogystal â llai o ymwneud neu ymwneud symlach ag ystod gymhleth o fuddiannau, gan gynnwys cwmnïau dŵr a charthffosiaeth, yr Awdurdod Cynllunio, yr Awdurdod Prifffyrdd a Cyfoeth Naturiol Cymru.
Sefydlu (awdurdodau lleol / cyrff cymeradwyo)	Sefydlu corff cymeradwyo, gan gynnwys gweinyddu, cyfrifyddiaeth, ffioedd cyfreithiol, taliadau cofrestru, hysbysebu, gwaith hyrwyddo, meithrin cyswllt, hyfforddi staff, ayyb.
Gweithredu a monitro (awdurdodau lleol / cyrff cymeradwyo)	Gweithredu a chynnal a chadw SuDS
Mabwysiadu (awdurdodau lleol / cyrff cymeradwyo)	Dyletswydd/cyfrifoldeb ychwanegol i gynnal a chadw, ond efallai y byddai risg is cynlluniau amddifad neu segur yn gwrthbwysu hynny
Refeniw (awdurdodau lleol / cyrff cymeradwyo)	Refeniw o ffioedd gwneud cais/cymeradwyo
Monitro a gorfodi (awdurdodau lleol / cyrff cymeradwyo)	Pob agwedd ar fonitro a gorfodi SuDS, gan gynnwys apeliadau a sicrhau eu bod yn gweithio'n iawn (e.e. palmentydd athraidd a ffosydd cerrig)
Ymgynghori (awdurdodau lleol / cyrff cymeradwyo)	Costau ychwanegol ymgynghori wrth i Awdurdodau Llifogydd Lleol Arweiniol ddod yn ymgynghoreion statudol ym mhob cais cynllunio ar gyfer draenio dŵr wyneb. Hefyd, costau yn sgil amodau cynllunio/cytundebau ariannu ychwanegol ar gyfer adeiladu a chynnal a chadw'r system ddraenio ar bob datblygiad.
Ymgynghori (eraill)	Costau ychwanegol ymgynghori ar geisiadau cynllunio i ymgynghoreion statudol ac eraill. Mae'n debygol y bydd y rhan fwyaf o'r gofynion ymgynghori'n cael eu bodloni drwy gyngor sefydlog, fel sy'n digwydd mewn prosesau cynllunio ar hyn o bryd. Felly, ni ddisgwylir costau ychwanegol sylweddol yn sgil y newidiadau a gynigir.
Sylfaen asedau (cwmnïau dŵr a charthffosiaeth)	Cost cyfle oherwydd cynnydd rhagweladwy yn y sylfaen asedau, y gall cwmnïau wneud elw yn ei sgil
Taliadau cysylltu (cwmnïau dŵr a charthffosiaeth)	Llai o refeniw oherwydd ceisiadau/taliadau cysylltu dŵr wyneb
Seilwaith	Lleihau/gohirio'r angen i fuddsoddi yn y dyfodol yn y seilwaith carthffosiaeth, lleihau costau gweithredu a monitro carthffosydd confensiynol (e.e. pwmpio, trin) a gwella'r gallu i weithredu mewn modd integredig o ran systemau dŵr trefol.

Monitro a gorfodi (cwmnïau dŵr a charthffosiaeth)	Lleihau'r angen i fonitro a gorfodi cysylltiadau carthffosiaeth
Taliadau dŵr wyneb	Lleihau'r taliadau a delir gan berchnogion/meddianwyr eiddo i ddraenio dŵr wyneb
Perygl llifogydd	Osgoi difrod ac effeithiau cysylltiedig (e.e. ar iechyd seicolegol) am fod llai o berygl llifogydd
Amwynder	Datblygiadau'n fwy deniadol ac yn brafiach byw ynddynt
Gweithredu a monitro (perchnogion / meddianwyr eiddo)	Cyfrifoldebau ychwanegol am ddŵr wyneb ar gwrtiliau
Tymheredd adeiladau	Effaith SuDS ar oeri (yn yr haf) neu inswleiddio (yn y gaeaf)
Troseddu	Llai o droseddu yn erbyn eiddo neu bobl
Arafu traffig	Risg damweiniau ffyrdd neu gyfleoedd hamddena ar y stryd
Torri deddfwriaeth	Osgoi risg o fynd yn groes i gyfarwyddebau'r UE ynghylch ansawdd dŵr
Twf	Twf economaidd
Galluogi datblygiadau	Cyfrannu at dargedau tai fforddiadwy
Apeliadau	Costau sefydlu a chynnal Arolygiaeth Gynllunio i ymdrin ag apeliadau
Buddion ehangach	Yn gysylltiedig â nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015, gan gynnwys Cymru lewyrchus, gydnerth, iachach, ayyb.
Casglu dŵr glaw	Lleihau'r llif, llygredd neu ddefnyddio'r prif gyflenwad
Twristiaeth	Pa mor ddeniadol yw safleoedd twristiaeth
Rheoleiddio	CNC yn fwy abl i ymdrin â llygredd gwasgaredig a pherygl llifogydd dŵr wyneb, a sicrhau buddion i ecosystemau
Perygl llifogydd	Mwy o berygl o lifogydd mewn mannau cyhoeddus (e.e. ffyrdd) oherwydd gormodiant
Bioamrywiaeth	Cynefinoedd a chyfleoedd newydd neu well i fywyd gwylt
Carbon	Lleihau neu ddal a storio allyriadau nwyon tŷ gwydr oherwydd llai o bwmpio/trin neu blannu newydd/ychwanegol
Addysg	Mwy o gyfleoedd i ddysgu a datblygu
Newid yn yr hinsawdd	Gallu lliniaru neu addasu'n well i effeithiau disgwylidig newid yn yr hinsawdd

Swm y dŵr	Mwy o ddŵr wyneb neu ddŵr daear ar gael i'w dynnu, neu i helpu i liniaru sychder/prinder dŵr
Iechyd	Gwella iechyd a lles am fod mwy o fannau gwyrdd y mae modd eu cyrraedd a'u defnyddio'n fwy hwylus, neu, yn dibynnu ar y math o SuDS a ddefnyddir, gwella ansawdd yr aer a rheoli'r tymheredd yn well (e.e. defnyddio toeon gwyrdd)
Hamdden	Cyfleoedd hamdden gwell (e.e. cerdded, pysgota, chwaraeon dŵr)
Ansawdd dŵr	Llai o garthffosiaeth/dŵr wyneb yn gorlifo a dŵr wyneb yn ymdreiddio'n naturiol cyn iddo gyrraedd cyrsiau dŵr, sy'n gwella ansawdd dŵr wyneb, daear, aberol neu arfordirol, ac yn cyd-fynd ag amcanion y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr

7.9 Defnyddiwyd dull cymesur, a chafodd yr effeithiau uchod eu 'sgrinio' i asesu eu harwyddocâd. Lle mae'r costau a'r buddion yn debygol o fod yn fach, neu lle'r ystyrir nad yw'r effeithiau ond yn debygol o effeithio ar ychydig o sefydliadau/cwmnïau, neu ar lawer o sefydliadau/cwmnïau i raddau bach iawn, ni roddwyd gwerth iddynt. Rhoddwyd gwerth i effeithiau amgylcheddol a chymdeithasol sylweddol gan ddefnyddio BeST.

7.10 Mewn llawer o achosion, ni ragwelir newid net cyffredinol, er y disgwylir rhywfaint o ailddosbarthu ('trosglwyddo' costau a buddion o un grŵp i un arall). Yn yr achosion hyn, mae'r effeithiau wedi eu hasesu yn yr AERh.

7.11 At ddibenion yr AERh, sy'n ymwneud ag effeithiau net ar draws yr economi, mae amcangyfrifon crynswth o'r costau a'r buddion ledled y wlad yn briodol. Er hynny, rydym yn cydnabod y bydd effaith y cynigion yn wahanol ar y grwpiau a'r sefydliadau unigol sy'n gysylltiedig â'r rhestr ym mharagraff 7.7.

7.12 Mae dwy elfen i bob effaith y rhoddwyd gwerth iddi yn yr AERh:

- Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith flynyddol; a
- Gwerth uned ariannol.

Mae'r rhain yn cael eu lluosu i gyfrifo gwerth ariannol blynyddol i bob effaith sylweddol. Lle y bo modd, ystyrir amcangyfrifon isel ac uchel ar gyfer pob elfen (yn ogystal â'r amcangyfrif canol neu orau). O ganlyniad, mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn cynnwys ystod ar gyfer pob gwerth ariannol blynyddol.

Gwnaethpwyd dadansoddiad sensitifrwydd pellach hefyd, i ystyried newidiadau i baramedrau allweddol y gyfradd ddisgownt a'r cyfnod asesu.

7.13 Yn y dadansoddiad a'r cyflwyniad isod, mae effeithiau â gwerth cadarnhaol yn dangos budd, ac effeithiau â gwerth negyddol yn dangos cost.

Tybiaethau

7.14 Nodir y tybiaethau allweddol a ddefnyddiwyd wrth gynnal yr AERh yn Nhabl 4.

Tabl 4: Tybiaethau allweddol yr AERh

Tybiaethau cyffredinol	
1	Disgwylir i newidiadau gweinyddol fod yn niwtral o ran cost
2	Cyflwynir yr holl effeithiau y rhoddwyd gwerth iddynt fel buddion. Felly, mae costau'n ymddangos fel gwerthoedd negyddol.
3	Asesir buddion ehangach sylweddol drwy ddefnyddio BeST. Mae'r rhain yn cynnwys amwynder, addysg a charbon.
4	Mae datblygiadau masnachol a diwydiannol yn cynnwys y rhai sydd dros 0.1ha (100m ²).
5	Tybir bod buddion yn dechrau cronni o 2018 ymlaen, sef blwyddyn gyntaf y cyfnod arfarnu.
6	Cynhelir yr asesiad hyd at 2026, sef y flwyddyn y bydd y rhan fwyaf o gynlluniau datblygu lleol yn dod i ben yng Nghymru.
7	Mae gwerthoedd hanesyddol wedi eu diweddarau i brisiau 2016 gan ddefnyddio cyfrifiannell chwyddiant ar-lein Banc Lloegr.
8	Mae cyflog cyfartalog wedi'i bwysoli a chostau cysylltiedig â chyflog i gyflogwyr yn sgil penodi swyddog corff cymeradwyo yn amrywio o £30,369 (cyflog cyfartalog peiriannydd sifil) i £61,467 (Defra, 2010) (£72,326 ar brisiau 2016), cymedr (canol) £51,348. Mae cyflogau'n debygol o amrywio mewn gwahanol rannau o Gymru.
9	Costau cynnal cyrff cymeradwyo – Yn seiliedig ar DEFRA (2010) tybir bod 1 aelod o staff llawn amser (CALI) i bob 100 o geisiadau draenio mawr y flwyddyn neu 150 o geisiadau draenio bach a mawr y flwyddyn.
10	Nifer cyfartalog y ceisiadau y bydd angen cymeradwyaeth corff cymeradwyo arnynt fydd rhwng 100 a 150 (amcangyfrif canol 125) y flwyddyn (er y cydnabyddir y gall awdurdodau unigol lleol weld cryn dipyn yn llai neu'n fwy o geisiadau na'r cyfartaledd hwn).
11	Y sefyllfa bresennol (gwaelodlin) yn cynnwys SuDS sy'n cydymffurfio â'r safonau mewn 20% i 40% o ddatblygiadau newydd. Mae tystiolaeth anecdotaidd yn awgrymu y gallai hyn fod yn optimistaidd (felly gallai buddion y ddau opsiwn polisi fod yn fwy na'r hyn a amcangyfrifir yma).
12	Bydd yr opsiwn cynllunio yn golygu bod SuDS sy'n cydymffurfio â'r safonau mewn 30% (isel), 40% (canol) neu 50% (uchel) o ddatblygiadau newydd.
13	Mae'r amcanestyniadau ar gyfer datblygiadau tai i'w gweld yn Atodiad 1, ac ar gyfer datblygiadau masnachol a diwydiannol yn Atodiad 2. Mae'r amcanestyniadau hyn at ei gilydd yn uwch na'r gwaith adeiladu gwirioneddol dros y blynyddoedd diwethaf, ac felly gallent fod yn heriol i'w cyflawni.
14	Mae'r dystiolaeth ynghylch costau adeiladu a gweithredu'n seiliedig i raddau helaeth ar adroddiad EPC (2017). Mae'r adroddiad hwn yn seiliedig ar gymhariaeth o gostau defnyddio SuDS a pheidio â defnyddio SuDS ar lefel y cynllun/datblygiad cyfan, yn hytrach na chostau mesurau neu dechnolegau penodol.

Opsiwn 1: Gwneud dim

- 7.15 Dyma'r opsiwn sylfaenol (y waelodlin) ac mae'n golygu parhau â'r polisi anrheoleiddiol presennol.
- 7.16 Er y bydd costau a buddion ynghlwm wrth yr opsiwn hwn (er enghraifft wrth i drefi dyfu neu oherwydd newid yn yr hinsawdd), tybir y byddant yn cael yr un effaith ar bob opsiwn. Felly, ni ystyrir eu bod yn ychwanegol ac nid ydynt yn cael eu dadansoddi yn yr AERh.

Opsiwn 2: Cychwyn Atodlen 3

- 7.17 Dyma'r opsiwn a ffefrir ac mae'n golygu gwneud defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio â'r safonau cenedlaethol yn orfodol ym mhob datblygiad bach a mawr (mwy nag 1 annedd neu safleoedd sy'n fwy na 0.1 hectar).
- 7.18 Ceir crynodeb o'r effeithiau yr ystyrir eu bod yn debygol o dan Opsiwn 2 yn Nhabl 5 isod. Mae hyn hefyd yn cynnwys y grŵp y mae'n effeithio arno, disgrifiad o'r effaith, a yw'r effaith yn debygol o fod yn gost neu'n fudd i'r grŵp y mae'n effeithio arno, a yw'r effaith yn un untro neu'n rheolaidd, a roddwyd gwerth iddi a sylwadau'n nodi'r rhesymau dros hyn.

Tabl 5: Effeithiau Opsiwn 2

Grŵp	Effaith	Disgrifiad	Cost neu Fudd?	Untro neu eolaidd?	Gwerth yn yr AERh?	Sylwadau
Datblygwyr	Adeiladu	Adeiladu SuDS sy'n cydymffurfio	Budd	Rheolaidd	Oes	Mae tystiolaeth o adroddiad EPC (2017) ²¹ yn awgrymu bod y costau cyfalaf yn is ar gyfer SuDS sy'n cydymffurfio nag ar gyfer systemau confensiynol. Gallai cwmnïau dŵr a charthffosiaeth weld rhywfaint o'r budd hwn, felly mae'n bosib hefyd y byddai rhywfaint o effaith aiddosbarthu.
	Ffioedd	Ffi gwneud cais/ cymeradwyo/ardystio/archwilio/mabwysiadu	Cost	Rheolaidd	Oes	Disgwylir y bydd newidiadau gweinyddol yn niwtral o ran cost, felly bydd costau'n cael eu gwrthbwysio gan reffeniw'r corff cymeradwyo ac ni fydd newid net cyffredinol. Er hynny, bydd effaith aiddosbarthu felly bydd angen asesu'r effeithiau.
	Cymryd tir	Tir ychwanegol sy'n cael ei gymryd ar gyfer SuDS	Cost	Rheolaidd	Oes (sensitifrwydd yn unig)	Mae CIWEM (2017) yn dweud: <i>"We consider that arguments for not delivering SuDS on the basis of site constraints may be overstated... with good planning there may be no additional requirement for land or that the additional land needed for SuDS can be small and affordable"</i> . Os yw SuDS yn cael eu cynllunio fel rhan o'r datblygiad o'r cychwyn, ac os yw hi'n glir fod SuDS yn un o ofynion y broses gynllunio, nid yw'n ymddangos bod unrhyw effaith ar nifer yr unedau, ac ymddengys bod hon yn gost

²¹ <https://gov.wales/docs/desh/publications/170209-suds-evidence-epc-final-report-en.pdf>

						ganfyddedig ac felly ni roddwyd gwerth iddi. Fodd bynnag, mae tystiolaeth a gafwyd wedi hynny gan y Ffederasiwn Adeiladwyr Tai (HBF) ar sail gwybodaeth a ddarparwyd cyn hynny gan Defra, yn awgrymu bod enghreifftiau lle bo SuDS wedi lleihau nifer yr unedau mewn datblygiadau. Defnyddir y dystiolaeth felly i gynnal dadansoddiad sensitifrwydd.
	Sefydlu	Meithrin gallu, uwchsgilio a hyfforddi	Cost	Untro	Oes	Cynnwys yn yr AERh.
	Taliadau cysylltu	Osgoi ceisiadau/taliadau cysylltu dŵr wyneb	Budd	Rheolaidd	Oes	Gallai unrhyw ostyngiad posib yn refferiw'r cwmnïau dŵr a charthffosiaeth wrthbwysu hyn.
	Mabwysiadu, gweithredu a monitro	Llai o weithredu a monitro, a sicrwydd o ran mabwysiadu, yn arwain at arbedion effeithlonrwydd yn y broses gynllunio a'r gwaith datblygu, yn ogystal â llai o ymwneud neu ymwneud symlach ag ystod gymhleth o fuddiannau, gan gynnwys cwmnïau dŵr a charthffosiaeth, yr Awdurdod Cynllunio, yr Awdurdod Priffyrdd a Cyfoeth Naturiol Cymru	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi a fesurir yr effaith yn drylwyr.
Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo	Sefydlu	Sefydlu corff cymeradwyo, gan gynnwys gweinyddu, cyfrifyddiaeth, ffioedd cyfreithiol, taliadau cofrestru, hysbysebu, gwaith hyrwyddo, meithrin cyswllt, hyfforddi staff ayyb.	Cost	Untro	Oes	Cynnwys yn yr AERh.
	Gweithredu a monitro	Gweithredu a chynnal a chadw SuDS	Budd	Rheolaidd	Oes	Mae tystiolaeth yn adroddiad EPC yn awgrymu bod y costau gweithredu a monitro'n is ar gyfer SuDS sy'n cydymffurfio nag ar gyfer systemau confensiynol. Gallai cwmnïau dŵr a charthffosiaeth weld rhywfaint o'r budd hwn, felly mae'n bosib y byddai rhywfaint o effaith aildosbarthu.

	Mabwysiadu	Dyletswydd/cyfrifoldeb ychwanegol i gynnal a chadw, ond efallai y gallai risg is cynlluniau amddifad neu segur wrthbwysu hynny	Cost neu fudd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Refeniw	Refeniw o ffioedd gwneud cais/cymeradwyo	Budd	Rheolaidd	Oes	Disgwylir i newidiadau gweinyddol fod yn niwtral o ran cost, felly bydd y buddion yn cael eu gwrthbwysu gan gostau datblygwyr ac ni fydd newid net cyffredinol. Er hynny, bydd effaith aiddosbarthu felly bydd angen asesu'r effeithiau.
	Monitro a gorfodi	Pob agwedd ar fonitro a gorfodi SuDS, gan gynnwys apeliadau a sicrhau eu bod yn gweithio'n iawn (e.e. palmentydd athraidd a ffosydd cerrig)	Cost	Rheolaidd	Oes	Gallai unrhyw gynnydd posib yn refeniw'r cwmnïau dŵr a charthffosiaeth wrthbwysu hyn.
Cwmnïau dŵr a charthffosiaeth	Sylfaen asedau	Cost cyfle oherwydd cynnydd rhagweladwy yn y sylfaen asedau, y gall cwmnïau wneud elw yn ei sgil	Cost	Rheolaidd	Nac oes	Byddai unrhyw arbedion i gwmnïau'n cael eu dychwelyd i'r cwsmeriaid drwy broses reoleiddiol, felly ni fyddai unrhyw enillion net.
	Taliadau cysylltu	Llai o refeniw o geisiadau/taliadau cysylltu dŵr wyneb	Cost	Rheolaidd	Nac oes	O dan yr opsiwn hwn, byddai'r rhan fwyaf o ddatblygiadau'n dal i gysylltu â'r garthffos gyhoeddus gyfun/fudr, felly mae'n debyg y byddai angen o hyd i gwmnïau dŵr a charthffosiaeth roi caniatâd a chodi tâl am gysylltiadau ac archwilio (er y gallai cwmnïau weld ffioedd mabwysiadu'n gostwng). Felly ni roddwyd gwerth i unrhyw effeithiau posib.
	Seilwaith	Lleihau/gohirio'r angen i fuddsoddi yn y dyfodol yn y seilwaith carthffosiaeth, lleihau costau gweithredu a monitro carthffosydd confensiynol (e.e. pwmpio, trin) a gwella'r gallu i arfer dull gweithredu integredig o ran systemau dŵr trefol.	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Wedi ei gynnwys yn barod i raddau helaeth mewn budd adeiladu i ddatblygwyr a budd gweithredu a monitro i awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo.

	Monitro a gorfodi	Lleihau'r angen i fonitro a gorfodi cysylltiadau carthffosiaeth	Budd	Rheolaidd	Nac oes	O dan yr opsiwn hwn, byddai'r rhan fwyaf o ddatblygiadau'n dal i gysylltu â'r garthffos gyhoeddus gyfun/fudr, felly mae'n debyg y byddai gan gwmnïau dŵr a charthffosiaeth yr un sylfaen asedau o hyd ac y byddai angen iddynt wneud yr un faint o archwilio, monitro a gorfodi. Felly ni roddwyd gwerth i unrhyw effeithiau posib.
Perchnogion/meddi anwyr eiddo	Taliadau dŵr wyneb	Lleihau'r taliadau a delir am ddraenio dŵr wyneb	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Mae unrhyw ostyngiad yn y taliadau a delir i'r cwmni dŵr a charthffosiaeth yn debygol o gael ei wrthbwysio gan dâl rheoli datblygu, felly ni fyddai effaith gyffredinol.
	Perygl llifogydd	Osgoi difrod ac effeithiau cysylltiedig (e.e. ar iechyd seicolegol) am fod llai o berygl llifogydd	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dylai unrhyw fudd fod yr un fath ar gyfer SuDS a systemau pibellau (oni bai bod y safonau'n uwch ar gyfer eiddo nag ar gyfer carthffosydd, sy'n anhebygol). Felly, ni ragwelir unrhyw fudd net.
	Amwynder	Datblygiadau'n fwy deniadol ac yn brafiach byw ynddynt	Budd	Rheolaidd	Oes	Rhoddyd gwerth iddynt o dan BeST gan ddefnyddio amcangyfrifon o barodrwydd preswylwyr i dalu am 'wella strydoedd drwy wyrddu'. Gallai'r rhain gynnwys elfennau o fuddion eraill i'r boblogaeth ehangach (yn enwedig bioamrywiaeth, iechyd, hamdden ac ansawdd dŵr), felly ni roddwyd gwerth iddynt ar wahân oherwydd y risg o gyfrif ddwywaith.
	Gweithredu a monitro	Cyfrifoldebau ychwanegol am ddŵr wyneb ar gwrtiliau	Cost	Rheolaidd	Nac oes	Yn wahanol i bibellau, ni ellir anwybyddu SuDS, ac er y gallai hyn gael ei weld fel cost ychwanegol/

						niwsans (i ddechrau o leiaf), gallai hefyd fod yn fudd gan fod llai o debygolrwydd/canlyniadau i broblemau yn deillio o SuDS. Yn gyffredinol felly, cymerir nad oes effaith net.
	Tymheredd adeiladau	Effaith SuDS ar oeri (yn yr haf) neu inswleiddio (yn y gaeaf)	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Troseddu	Llai o droseddu yn erbyn eiddo neu bobl	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Arafu traffig	Risg damweiniau ffyrdd neu gyfleoedd hamdden ar y stryd	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
Llywodraeth Cymru	Torri deddfwriaeth	Osgoi risg torri cyfarwyddebau'r UE sy'n gysylltiedig ag ansawdd dŵr	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Twf	Twf economaidd	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Galluogi datblygiadau	Cyfrannu at dargedau tai fforddiadwy	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Mae unrhyw ostyngiad mewn costau adeiladu tai wedi ei gyfrif yn barod (o dan datblygwyr') a gallai hyn gael ei wrthbwyso gan ostyngiad posib mewn dwysedd tai (sydd hefyd wedi'i gyfrif o dan 'datblygwyr').
	Apeliadau	Costau sefydlu a chynnal Arolygiaeth Gynllunio i ymdrin ag apeliadau	Cost	Rheolaidd	Nac oes	Gwaith yr Arolygiaeth Gynllunio yn cael ei ariannu drwy adennill costau ar sail achosion unigol. Dim costau 'sefydlu' nac effeithiau ar Lywodraeth Cymru.
	Buddion ehangach	Yn gysylltiedig â nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, gan gynnwys Cymru lewyrchus, gydnerth, iachach ayyb.	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Yn gorgyffwrdd ag effeithiau ar 'y boblogaeth gyffredinol', felly byddrsg uchel o'u cyfrif ddwywaith os cânt eu cynnwys yma.
	Casglu dŵr glaw	Lleihau'r llif, llygredd neu ddefnyddio'r prif gyflenwad	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Twristiaeth	Pa mor ddeniadol yw safleoedd twristiaeth	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
Cyfoeth Naturiol	Rheoleiddio	Gallu ymdrin yn well â llygredd gwasgaredig a	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na

Cymru		pherygl llifogydd dŵr wyneb a sicrhau budd i ecosystemau				mesur yr effaith yn drylwyr.
Y boblogaeth gyffredinol	Perygl llifogydd	Mwy o berygl llifogydd mewn mannau cyhoeddus (e.e. ffyrdd) oherwydd gormodiant	Cost	Rheolaidd	Nac oes	Tebygol o gael ei wrthbwysu gan unrhyw leihad yn y risg o lifogydd yn sgil gorlwytho hydrolog oherwydd bod llai o gyfaint yn y system garthffosiaeth.
	Bioamrywiaeth	Cynefinoedd a chyfleoedd newydd neu well i fywyd gwylt	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Ni roddwyd gwerth oherwydd y posibiliad o gyfrif ddwywaith gyda budd amwynder i berchnogion/meddianwyr eiddo.
	Carbon	Lleihau neu ddal a storio allyriadau nwyon tŷ gwydr yn sgil llai o bwmpio/trin neu blannu newydd/ychwanegol	Budd	Rheolaidd	Oes	Cynnwys yn yr AERh
	Addysg	Mwy o gyfleoedd i ddysgu a datblygu	Budd	Rheolaidd	Oes	Cynnwys yn yr AERh
	Newid yn yr hinsawdd	Gallu lliniaru neu addasu'n well i effeithiau disgwylidig newid yn yr hinsawdd	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Swm y dŵr	Mwy o ddŵr wyneb neu ddŵr daear ar gael i'w dynnu, neu i helpu i linairu sychder/prinder dŵr	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Dim digon o dystiolaeth i nodi na mesur yr effaith yn drylwyr.
	Iechyd	Gwella iechyd a lles am fod mwy o fannau gwyrdd y mae modd eu cyrraedd a'u defnyddio'n fwy hwylus, neu, yn dibynnu ar y math o SuDS a ddefnyddir, gwella ansawdd yr aer a rheoli'r tymheredd yn well (e.e. defnyddio toeon gwyrdd)	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Ni roddwyd gwerth oherwydd y posibiliad o gyfrif ddwywaith gyda budd amwynder i berchnogion/meddianwyr eiddo.
	Hamdden	Cyfleoedd hamdden gwell (e.e. cerdded, pysgota, chwaraeon dŵr)	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Ni roddwyd gwerth oherwydd y posibiliad o gyfrif ddwywaith gyda budd amwynder i berchnogion/meddianwyr eiddo.
	Ansawdd dŵr	Llai o garthffosiaeth yn gorlifo a dŵr wyneb yn ymdreiddio'n naturiol cyn iddo gyrraedd cyrsiau dŵr, sy'n gwella ansawdd dŵr wyneb, daear, aberol neu arfordirol, ac yn cyd-fynd ag amcanion y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr	Budd	Rheolaidd	Nac oes	Ni roddwyd gwerth oherwydd y posibiliad o gyfrif ddwywaith gyda budd amwynder i berchnogion/meddianwyr eiddo.

7.19 Mae Tabl 6 yn crynhoi effeithiau gwerth presennol Opsiwn 2. Mae pob effaith y rhoddwyd gwerth iddi'n cael ei hystyried, yn ei thro, yn Nhabl 6 isod. Amcangyfrifir mai £164.9 miliwn (rhwng £82.6m a £961.4m) yw gwerth presennol net Opsiwn 2. Mae'n gadarnhaol awgrymu bod y buddion net i'r gymdeithas yn fwy na'r costau net i'r gymdeithas.

Tabl 6: Crynodeb o effeithiau gwerth presennol Opsiwn 2 (2018-2026)

Grŵp	Effaith	Cyfanswm effaith gwerth presennol (£ miliwn)		
		Isel	Canol	Uchel
Datblygwyr	Adeiladu	80.3	160.5	955.9
	Ffioedd	- 9.9	- 14.1	- 19.0
	Sefydlu	- 0.1	- 0.3	- 0.5
	Taliadau cysylltu	5.6	15.0	27.5
Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo	Sefydlu	- 0.4	- 0.5	- 0.6
	Gweithredu a monitro	- 0.1	0.2	0.3
	Refeniw	9.9	14.1	19.0
	Monitro a gorfodi	- 5.0	- 15.3	- 29.9
Perchnogion / meddianwyr eiddo	Amwynder	2.1	4.7	7.5
Y boblogaeth gyffredinol	Carbon	0.1	0.3	0.6
	Addysg	0.1	0.2	0.6
	CYFANSWM	82.6	164.9	961.4

7.20 Datblygwyr: Adeiladu SuDS

Nodir isod yr effaith flynyddol ar ddatblygwyr sy'n gysylltiedig ag adeiladu SuDS.

Preswyl

Isel: £9,594,000
 Canol: £19,597,000
 Uchel: £117,083,000

Masnachol a diwydiannol

Isel: £606,000
 Canol: £785,000
 Uchel: £4,315,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 7.

Tabl 7: Yr effaith ar ddatblygwyr: Adeiladu SuDS

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintiooli o'r effaith (preswyl)	Isel	5,220	Cartrefi newydd y flwyddyn	Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015) ²²	Tybir bod SuDS sy'n cydymffurfio'n cael eu defnyddio mewn 20-40% o ddatblygiadau newydd ar hyn o bryd, felly mae'r opsiwn yn berthnasol i 60% (isel), 70% (canol) ac 80% (uchel) o ddatblygiadau newydd ²³ .
	Canol	10,010		Papur Gwyn ar Dai (2012) ²⁴	
	Uchel	12,946		Gwybodaeth o gynlluniau datblygu lleol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru (Mawrth, 2017)	
Gwerth ariannol (preswyl)	Isel	1,838	Arbediad gwariant cyfalaf fesul uned £	EPC (2017) ²⁵	Dileu allanolion
	Canol	1,958			Gwerth canolrifol
	Uchel	9,044			Gwerth cymedrig
Amcangyfrif wedi'i feintiooli o'r effaith (masnachol a diwydiannol)	Isel	330	Datblygiadau newydd y flwyddyn	Archebion adeiladu diwydiannol a masnachol newydd 2018-2026 (isaf) ²⁶	Tybir bod SuDS sy'n cydymffurfio'n cael eu defnyddio mewn 20-40% o ddatblygiadau newydd ar hyn o bryd, felly mae'r opsiwn yn berthnasol i 60% (isel), 70% (canol) ac 80% (uchel) o ddatblygiadau newydd.
	Canol	401		Gweler uchod (cymedrig)	
	Uchel	477		Gweler uchod (uchaf)	
Gwerth ariannol (masnachol a diwydiannol)	Isel	1,838	Arbediad gwariant cyfalaf fesul uned £	EPC (2017)	Dileu allanolion
	Canol	1,958			Gwerth canolrifol
	Uchel	9,044			Gwerth cymedrig

²² Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015) Future Need and Demand for Housing in Wales

²³ Mae'r ffigurau yn y golofn 'gwerth' wedi'u haddasu i adlewyrchu'r dybiaeth (gwerth isel wedi'i luosi gyda 0.6, canolig gyda 0.7 ac uchel gyda 0.8).

²⁴ Yn seiliedig ar Holmans, A. a Monk, S. (2010) Housing need and demand in Wales 2006–2026. Rhif Ymchwil Cymdeithasol 03/2010. Caerdydd: Llywodraeth Cymru

²⁵ Sustainable Drainage Systems on new developments, Analysis of evidence including costs and benefits of SuDS construction and adoption. Adroddiad Terfynol ar gyfer Llywodraeth Cymru, Ionawr 2017. Mae'r adroddiad hwn yn seiliedig ar gymhariaeth o gostau defnyddio SuDS a pheidio â defnyddio SuDS ar lefel y cynllun/datblygiad cyfan, yn hytrach na chostau mesurau neu dechnolegau penodol neu unigol. Mae hefyd yn cynnwys yr holl gostau cyfalaf disgwylidig (e.e. gwaredu sgil-gynhyrchion cloddio oddi ar y safle).

²⁶ SYG, NEWOGOR New Orders for Construction: by Government Office Region (Wales), cyrchwyd Ebrill 2017

7.21 Datblygwyr: Ffioedd cyrff cymeradwyo

Nodir isod yr effaith flynyddol ar ddatblygwyr sy'n gysylltiedig â ffioedd cyrff cymeradwyo.

Isel: - £1,254,000

Canol: - £1,787,000

Uchel: - £2,409,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 8.

Tabl 8: Yr effaith ar ddatblygwyr: Ffioedd cyrff cymeradwyo

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	2,100	Ceisiadau y flwyddyn	Ymgynghori ag awdurdodau lleol	Cyfartaledd nifer y ceisiadau y bydd angen cymeradwyaeth y corff cymeradwyo arnynt (gan gydnabod y gallai awdurdodau lleol unigol weld cryn dipyn yn llai neu fwy o geisiadau na'r cyfartaledd hwn). Isel 100, canol 125, uchel 150, ar draws 21 awdurdod lleol
	Canol	2,625			
	Uchel	3,150			
Gwerth ariannol	Isel	- 597	Ffi fesul cais	Defra (2010)	Gwerth gwreiddiol (£507) wedi'i ddiweddarau i brisiau 2016
	Canol	- 681			Cyfartaledd isel ac uchel
	Uchel	- 765			Gwerth gwreiddiol (£650) wedi'i ddiweddarau i brisiau 2016

7.22 Datblygwyr: Sefydlu

Nodir isod yr effaith untro ar ddatblygwyr sy'n gysylltiedig â chostau sefydlu.

Isel: - £76,766

Canol: - £259,593
 Uchel: - £548,472

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 9.

Tabl 9: Yr effaith ar ddatblygwyr: Sefydlu

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	4,550	Cyfanswm dyddiau	Dadansoddiad Llywodraeth Cymru o IDBR (gweler Atodiad 2)	Nifer y datblygwyr (910) y tybir eu bod yn ymwneud â 'Datblygu prosiectau adeiladu'. Tybir bod pob datblygwr yn buddsoddi 5 (isel), 10 (canol) neu 15 (uchel) diwrnod unigolyn o amser pontio untro (ar gyfer hyfforddiant, sgiliau, ayyb.)
	Canol	9,100			
	Uchel	13,650			
Gwerth ariannol	Isel	- 16.9	Cost fesul diwrnod	Defra (2010)	Cyflogau/costau cysylltiedig blynyddol staff: Isaf £30,369 (cyflog cyfartalog peiriannydd sifil), uchaf £61,467 (£72,326 ar brisiau 2016), cymedrig (canol) £51,348. Tybio 1,800 diwrnod fesul CALI p.a. (8 awr y dydd x 5 diwrnod yr wythnos x 45 wythnos y flwyddyn)
	Canol	- 28.5			
	Uchel	- 40.2			

7.23 Datblygwyr: Osgoi taliadau cysylltu

Nodir isod yr effaith flynyddol ar ddatblygwyr sy'n gysylltiedig â thaliadau cysylltu.

Isel: £716,000
 Canol: £1,905,000
 Uchel: £3,499,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 10.

Tabl 10: Yr effaith ar ddatblygwyr: Taliadau cysylltu

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	2,100	Ceisiadau y flwyddyn	Ymgynghori ag awdurdodau lleol	Cyfartaledd nifer y ceisiadau y bydd angen cymeradwyaeth y corff cymeradwyo arnynt (gan gydnabod y gallai awdurdodau lleol unigol weld cryn dipyn yn llai neu fwy o geisiadau na'r cyfartaledd hwn).
	Canol	2,625			
	Uchel	3,150			

					Isel 100, canol 125, uchel 150, ar draws 21 ²⁷ awdurdod lleol
Gwerth ariannol	Isel	341	Tâl fesul datblygiad	Defra (2010), gan ddefnyddio data gan DCWW ²⁸ a SVT ²⁹	Tybir y byddai pob datblygiad â SuDS sy'n cydymffurfio'n arbed un tâl gwneud cais, un tâl cysylltu â charthffos ac un tâl archwilio. Ar gyfer DCWW a SVT, yn eu trefn: £155 (DCWW) a £114.90 (SVT); £183 (DCWW) a £455.67 (SVT); £43 (DCWW) a £500 (SVT). Cymerwn gyfartaledd pob un i greu gwerth canol (£135 + £319 + £272 = £726), ac amcangyfrifon isel ac uchel pob un i greu gwerth isel (£341) a gwerth uchel (£1,111).
	Canol	726			
	Uchel	1,111			

7.24 Awdurdodau lleol /cyrff cymeradwyo: Sefydlu

Nodir isod yr effaith untro ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig â chostau sefydlu.

Isel: - £420,000

Canol: - £525,000

Uchel: - £630,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 11.

Tabl 11: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Sefydlu

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	21	Nifer yr awdurdodau lleol	-	-
	Canol	21			
	Uchel	21			
Gwerth ariannol	Isel	- 20,000	Cost fesul awdurdod lleol	Ymgynghori ag awdurdodau lleol	Cost 1 CALI am tua 3 mis, ynghyd â chostau sefydlu ychwanegol (e.e. TG, hyfforddiant)
	Canol	- 25,000			
	Uchel	- 30,000			

²⁷ Yn seiliedig ar yr awdurdodau lleol a restrir yn Atodiad 1

²⁸ Rhestr taliadau gwasanaethau datblygwyr 2016-17

²⁹ Taliadau datblygwyr 2015/16

7.25 Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Gweithredu a chynnal a chadw SuDS

Nodir isod yr effaith flynyddol ar awdurdodau lleol /cyrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig â gweithredu a chynnal a chadw SuDS.

Preswyl

Isel: - £13,000

Canol: £29,000

Uchel: £38,000

Masnachol a diwydiannol

Isel: - £813

Canol: £1,000

Uchel: £1,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 12.

Tabl 12: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Gweithredu a chynnal a chadw SuDS

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith (preswyl)	Isel	5,220	Cartrefi newydd y flwyddyn	Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015)	Tybir bod SuDS sy'n cydymffurfio'n cael eu defnyddio mewn 20-40% o ddatblygiadau newydd ar hyn o bryd, felly mae'r opsiwn yn berthnasol i 60% (isel), 70% (canol) ac 80% (uchel) o ddatblygiadau newydd ychwanegol.
	Canol	10,010		Papur Gwyn ar Dai (2012)	
	Uchel	12,946		Gwybodaeth o gynlluniau datblygu lleol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru (Mawrth, 2017)	
Gwerth ariannol (preswyl)	Isel	- 2.5	Arbediad gwariant gweithredu fesul uned £	EPC (2017)	Gwerth canolrifol
	Canol	2.9			Dileu allanolion
	Uchel	2.9			Gwerth cymedrig
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith (masnachol a diwydiannol)	Isel	330	Datblygiadau newydd y flwyddyn	Archebion adeiladu diwydiannol a masnachol newydd 2018-2026 (isaf)	Tybir bod SuDS sy'n cydymffurfio'n cael eu defnyddio mewn 20-40% o ddatblygiadau newydd ar hyn o bryd, felly mae'r opsiwn yn berthnasol i 60% (isel), 70% (canol)
	Canol	401		Gweler uchod (cymedrig)	
	Uchel	477		Gweler uchod (uchaf)	

					ac 80% (uchel) o ddatblygiadau newydd ychwanegol.
Gwerth ariannol (masnachol a diwydiannol)	Isel	- 2.5	Arbediad gwariant gweithredu fesul uned £	EPC (2017)	Gwerth canolrifol
	Canol	2.9			Dileu allanolion
	Uchel	2.9			Gwerth cymedrig

7.26 Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Refeniw o ffioedd gwneud cais / cymeradwyo

Nodir isod yr effaith flynyddol ar awdurdodau lleol /cyrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig â refeniw o ffioedd gwneud cais/cymeradwyo.

Isel:	£1,254,000
Canol:	£1,787,000
Uchel:	£2,409,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 13.

Tabl 13: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Refeniw o ffioedd gwneud cais/cymeradwyo

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith	Isel	2,100	Ceisiadau y flwyddyn	Ymgynghori ag awdurdodau lleol	Cyfartaledd nifer y ceisiadau y bydd angen cymeradwyaeth y corff cymeradwyo arnynt (gan gydnabod y gallai awdurdodau lleol unigol weld cryn dipyn yn llai neu fwy o geisiadau na'r cyfartaledd hwn). Isel 100, canol 125, uchel 150, ar draws 21 awdurdod lleol
	Canol	2,625			
	Uchel	3,150			
Gwerth ariannol	Isel	597	Fesul cais	Defra (2010)	Gwerth gwreiddiol (£507) wedi'i ddiweddarau i brisiau 2016
	Canol	681			Cyfartaledd isel ac uchel
	Uchel	765			Gwerth gwreiddiol (£650) wedi'i ddiweddarau i brisiau 2016

7.27 Awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo: Monitro a gorfodi

Nodir isod yr effaith flynyddol ar awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig â monitro a gorfodi.

Isel:	- £638,000
Canol:	- £1,941,000
Uchel:	- £3,797,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 14.

Tabl 14: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo: Monitro a gorfodi

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith	Isel	21	Cyfanswm CALI (cyfwerth ag amser llawn)	Gwybodaeth a ddarparwyd gan ALI (4 Ebrill 2017)	Mae angen 1.8 CALI (isaf. 1, uchaf. 2.5) ar bob un o'r 21 o awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo yng Nghymru.
	Canol	38			
	Uchel	53			
Gwerth ariannol	Isel	- 30,369	Fesul CALI	Defra (2010)	Cyflogau/costau cysylltiedig blynyddol staff: Isaf £30,369 (cyflog cyfartalog peiriannydd sifil), uchaf £61,467 (£72,326 ar brisiau 2016), cymedrig (canol) £51,348
	Canol	- 51,348			
	Uchel	- 72,326			

7.28 Perchnogion/meddianwyr eiddo: Amwynder

Nodir isod yr effaith flynyddol ar berchnogion/meddianwyr eiddo sy'n gysylltiedig ag amwynder.

Isel:	£269,000
Canol:	£595,000
Uchel:	£955,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 15.

Tabl 15: Yr effaith ar berchnogion/meddianwyr eiddo: Amwynder

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith	Isel	13,050	Preswylwyr	Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015)	Tybir bod SuDS sy'n cydymffurfio'n cael eu defnyddio mewn 20-40% o ddatblygiadau newydd ar hyn o bryd, felly mae'r opsiwn yn berthnasol i 60%
	Canol	25,025		Papur Gwyn ar Dai (2012)	
	Uchel	32,365		Gwybodaeth o gynlluniau datblygu lleol a ddarparwyd	

				gan Lywodraeth Cymru (Mawrth, 2017)	(isel), 70% (canol) ac 80% (uchel) o ddatblygiadau newydd ychwanegol. Tybio bod 2.5 preswylwr fesul uned eiddo
Gwerth ariannol	Isel	20.64	Fesul preswylwr y flwyddyn	BeST	Defnyddir y gwerthoedd yn BeST sy'n gysylltiedig â 'gwella strydoedd drwy wyrddu'
	Canol	23.76			
	Uchel	29.52			

7.29 Y boblogaeth gyffredinol: Carbon

Nodir isod yr effaith gwerth presennol ar y boblogaeth gyffredinol sy'n gysylltiedig â charbon.

Isel:	£96,000 (dal a storio 1,918 tonnell o garbon)
Canol:	£336,000 (dal a storio 6,711 tonnell o garbon)
Uchel:	£642,000 (dal a storio 12,845 tonnell o garbon)

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 16.

Tabl 16: Yr effaith ar y boblogaeth gyffredinol: Carbon

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith	Isel	6,868	Coed ychwanegol	Gweler yr effeithiau blaenrol ar gyfer datblygiadau preswyl a datblygiadau masnachol a diwydiannol	Tybir bod 1 (isel), 2 (canol) a 3 (uchel) coeden o faint canolig yn ychwanegol i bob cartref newydd, a 5 (isel), 10 (canol) a 15 (uchel) coeden i bob datblygiad masnachol a diwydiannol newydd.
	Canol	24,030			
	Uchel	45,995			
Gwerth ariannol	Isel	34	£ fesul tonnell o CO ₂ e	Yn seiliedig ar y gwerthoedd yn BeST ar gyfer carbon nad yw'n cael ei fasnachu (2020) (gwerthoedd yn amrywio rywfaint o 2018 i 2026)	Gwerth presennol wedi'i gyfrifo'n awtomatig yn BeST
	Canol	67			
	Uchel	101			

7.30 Y boblogaeth gyffredinol: Addysg

Nodir isod yr effaith flynyddol ar y boblogaeth gyffredinol sy'n gysylltiedig ag addysg.

Isel: £10,000

Canol: £30,000

Uchel: £73,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 17.

Tabl 17: Yr effaith ar y boblogaeth gyffredinol: Addysg

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	600	Ymweliadau myfyrwyr y flwyddyn	-	Tybir bod 2 (isel), 5 (canol) a 10 (uchel) ysgol yn cael eu hadeiladu â SuDS sy'n cydymffurfio bob blwyddyn, pob un yn arwain at 300 yn fwy o ymweliadau myfyrwyr (10 ymweliad i 30 o blant yr un) i weld ac astudio SuDS
	Canol	1,500			
	Uchel	3,000			
Gwerth ariannol	Isel	15.94	Gwerth yr ymweliad	BeST	Defnyddir gwerthoedd yn BeST sy'n gysylltiedig â 'gwerth yr ymweliad'
	Canol	20.16			
	Uchel	24.38			

Opsiwn 3: Dull cynllunio

7.31 Mae'r opsiwn hwn yn cynnwys disgwyliad y bydd SuDS yn cael eu darparu ym mhob datblygiad bach a mawr (mwy nag 1 annedd neu safleoedd sy'n fwy na 0.1 hectar) lle bynnag y bo hynny'n briodol a heblaw bod modd dangos y byddai hynny'n amhriodol. Defnyddir amodau cynllunio neu rwymedigaethau cynllunio i sicrhau bod trefniadau clir ar waith i sicrhau bod gwaith cynnal a chadw'n digwydd yn ystod oes y datblygiad lle y defnyddir SuDS. Lle nad yw SuDS yn cael eu defnyddio, disgwylir i'r trefniadau presennol (e.e. o ran gweithredu a monitro) barhau (h.y. dim newid o'r waelodlin).

7.32 Ystyrir bod yr un effeithiau'n debygol o dan Opsiwn 3 i raddau helaeth â'r rhai yr ystyrir eu bod yn debygol o dan Opsiwn 2 ac sydd yn Nhabl 5. Y gwahaniaethau o dan Opsiwn 3 o gymharu ag Opsiwn 2 yw ein bod yn tybio, o dan Opsiwn 3:

- Na fydd costau sefydlu i gyrff cymeradwyo nac i ddatblygwyr;
- Na fydd ffioedd sy'n gysylltiedig â chyrrff cymeradwyo i ddatblygwyr na reffeniw cydredol i gyrff cymeradwyo;

- Y bydd costau adeiladu a chostau gweithredu a monitro'n berthnasol i 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) o ddatblygiadau a fyddai'n sicrhau SuDS sy'n cydymffurfio o dan Opsiwn 2 (h.y. nid yw 50-70% o ddatblygiadau newydd yn cynnwys SuDS sy'n cydymffurfio);
- Y bydd taliadau cysylltu ychwanegol/is yn berthnasol i 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) o ddatblygiadau a fyddai'n sicrhau SuDS sy'n cydymffurfio o dan Opsiwn 2;
- Y bydd effeithiau amwynder, carbon ac addysg yn berthnasol i 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) o ddatblygiadau a fyddai'n sicrhau SuDS sy'n cydymffurfio o dan Opsiwn 2; ac
- Y bydd costau ychwanegol, rheolaidd i awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo yn sgil ymgynghori, amodau cynllunio a threfniadau ariannu ar gyfer draenio dŵr wyneb ym mhob cais cynllunio. Disgwylir y bydd gofynion ymgynghori cyffredinol, a gofynion ymgynghori ar gyfer ymgynghoreion statudol ac ymgynghoreion eraill, yn cael eu bodloni drwy gyngor sefydlog, yn yr un modd ag mewn prosesau cynllunio ar hyn o bryd.

7.33 Mae Tabl 18 yn crynhoi effeithiau gwerth presennol Opsiwn 3. Mae pob effaith y rhoddwyd gwerth iddi'n cael ei hystyried, yn ei thro, yn Nhabl 18 isod. Amcangyfrifir mai £54.3m (o £20.4m i £460.4m) yw gwerth presennol net Opsiwn 3. Mae'n gadarnhaol awgrymu bod y buddion net i'r gymdeithas yn fwy na'r costau net i'r gymdeithas.

Tabl 18: Tabl yn crynhoi effeithiau gwerth presennol Opsiwn 3 (2018-2026)

Grŵp	Effaith	Cyfanswm effaith gwerth presennol (£ miliwn)		
		Isel	Canol	Uchel
Datblygwyr	Adeiladu	24.1	64.2	477.9
	Taliadau cysylltu	1.7	6.0	13.8
Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo	Ymgynghori	- 1.0	-2.8	- 6.0
	Gweithredu a monitro	- 0.0	0.1	0.2
	Monitro a gorfodi	- 5.0	-15.3	- 29.9
Perchnogion/ meddianwyr eiddo	Amwynder	0.6	1.9	3.8
Y boblogaeth gyffredinol	Carbon	0.0	0.1	0.3
	Addysg	0.0	0.1	0.3
	CYFANSWM	20.4	54.3	460.4

7.34 Datblygwyr: Adeiladu SuDS

Nodir isod yr effaith flynyddol ar ddatblygwyr sy'n gysylltiedig ag adeiladu SuDS.

Preswyl

Isel:	£2,878,000
Canol:	£7,839,000
Uchel:	£58,541,000

Masnachol a diwydiannol

Isel:	£182,000
Canol:	£314,000
Uchel:	£2,158,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 19.

Tabl 19: Yr effaith ar ddatblygwyr: Adeiladu SuDS

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith (preswyl)	Isel	1,566	Cartrefi newydd y flwyddyn	Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015)	O dan yr opsiwn hwn, tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o gymharu ag Opsiwn 1.
	Canol	4,004		Papur Gwyn ar Dai (2012)	
	Uchel	6,473		Gwybodaeth o gynlluniau datblygu lleol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru (Mawrth, 2017)	
Gwerth ariannol (preswyl)	Isel	1,838	Arbediad gwariant cyfalaf fesul uned £	EPC (2017)	Dileu allanolion
	Canol	1,958			Gwerth canolrifol
	Uchel	9,044			Gwerth cymedrig
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith (masnachol a diwydiannol)	Isel	99	Datblygiadau newydd y flwyddyn	Archebion adeiladu diwydiannol a masnachol newydd 2018-2026 (isaf)	O dan yr opsiwn hwn, tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o gymharu ag Opsiwn 1.
	Canol	160		Gweler uchod (cymedrig)	
	Uchel	239		Gweler uchod (uchaf)	
Gwerth ariannol (masnachol a diwydiannol)	Isel	1,838	Arbediad gwariant cyfalaf fesul uned £	EPC (2017)	Dileu allanolion
	Canol	1,958			Gwerth canolrifol
	Uchel	9,044			Gwerth cymedrig

7.35 Datblygwyr: Osgoi taliadau cysylltu

Nodir isod yr effaith flynyddol ar ddatblygwyr sy'n gysylltiedig â thaliadau cysylltu.

Isel:	£215,000
Canol:	£762,000
Uchel:	£1,749,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 20.

Tabl 20: Yr effaith ar ddatblygwyr: Taliadau cysylltu

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	630	Ceisiadau y flwyddyn	Ymgynghori ag awdurdodau lleol	Cyfartaledd nifer y ceisiadau y bydd angen cymeradwyaeth corff cymeradwyo arnynt (gan gydnabod y gallai awdurdodau lleol unigol weld cryn dipyn yn llai neu fwy o geisiadau na'r cyfartaledd hwn). Isel 100, canol 125, uchel 150, ar draws 21 awdurdod lleol. Tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio.
	Canol	1,050			
	Uchel	1,575			
Gwerth ariannol	Isel	341	Tâl fesul datblygiad	Defra (2010), gan ddefnyddio data gan DCWW ³⁰ a SVT ³¹	Tybir y byddai pob datblygiad â SuDS sy'n cydymffurfio'n arbed un tâl gwneud cais, un tâl cysylltu â charthffos ac un tâl archwilio. Ar gyfer DCWW a SVT, yn eu trefn: £155 (DCWW) a £114.90 (SVT); £183 (DCWW) a £455.67 (SVT); £43 (DCWW) a £500 (SVT). Cymerwn gyfartaledd pob un i greu gwerth canol (£135 + £319 + £272 = £726), ac
	Canol	726			
	Uchel	1,111			

³⁰ Rhestr taliadau gwasanaethau datblygwyr 2016-17

³¹ Taliadau datblygwyr 2015/16

					amcangyfrifon isel ac uchel pob un i greu gwerth isel (£341) a gwerth uchel (£1,111).
--	--	--	--	--	---

7.36 Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Ymgynghori

Nodir isod yr effaith flynyddol ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig ag ymgynghori.

Isel: - £128,000

Canol: - £359,000

Uchel: - £759,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 21.

Tabl 21: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Ymgynghori

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	4.2	Nifer y CALI angenrheidiol	Ymgynghori ag awdurdodau lleol a Defra (2010)	Tybir bod 30% yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio. 1 CALI fesul 150 o geisiadau draenio mawr a bach y flwyddyn
	Canol	7.0			Tybir bod 40% yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio. 1 CALI fesul 150 o geisiadau draenio mawr a bach y flwyddyn
	Uchel	10.5			Tybir bod 50% yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio. 1 CALI fesul 150 o geisiadau draenio mawr a bach y flwyddyn
Gwerth ariannol	Isel	- 30,369	Fesul CALI	Defra (2010)	Cyflogau/costau cysylltiedig blynyddol staff: Isaf £30,369 (cyflog cyfartalog peiriannydd sifil), uchaf £61,467 (£72,326 ar brisiau 2016), cymedrig (canol) £51,348
	Canol	- 51,348			
	Uchel	- 72,326			

7.37 Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Gweithredu a chynnal a chadw SuDS

Nodir isod yr effaith flynyddol ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig â gweithredu a chynnal a chadw SuDS.

Preswyl

Isel: - £4,000

Canol: £12,000
 Uchel: £19,000

Masnachol a diwydiannol

Isel: - £244
 Canol: £467
 Uchel: £694

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 22.

Tabl 22: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Gweithredu a chynnal a chadw SuDS

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith (preswyl)	Isel	1,566	Cartrefi newydd y flwyddyn	Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015)	O dan yr opsiwn hwn, tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o gymharu ag Opsiwn 1.
	Canol	4,004		Papur Gwyn ar Dai (2012)	
	Uchel	6,473		Gwybodaeth o gynlluniau datblygu lleol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru (Mawrth, 2017)	
Gwerth ariannol (preswyl)	Isel	- 2.5	Arbediad gwariant gweithredu fesul uned £	EPC (2017)	Gwerth canolrifol
	Canol	2.9			Dileu allanolion
	Uchel	2.9			Gwerth cymedrig
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith (masnachol a diwydiannol)	Isel	99	Datblygiadau newydd y flwyddyn	Archebion adeiladu diwydiannol a masnachol newydd 2018-2026 (isaf)	O dan yr opsiwn hwn, tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o gymharu ag Opsiwn 1.
	Canol	160		Gweler uchod (cymedrig)	
	Uchel	239		Gweler uchod (uchaf)	
Gwerth ariannol (masnachol a diwydiannol)	Isel	- 2.5	Arbediad gwariant gweithredu fesul uned £	EPC (2017)	Gwerth canolrifol
	Canol	2.9			Dileu allanolion
	Uchel	2.9			Gwerth cymedrig

7.38 Awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo: Monitro a gorfodi

Nodir isod yr effaith flynyddol ar awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo sy'n gysylltiedig â monitro a gorfodi.

Isel: - £638,000
 Canol: - £1,941,000
 Uchel: - £3,797,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 23.

Tabl 23: Yr effaith ar awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo: Monitro a gorfodi

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	21	Cyfanswm CALI (cyfwerth ag amser llawn)	Gwybodaeth a ddarparwyd gan ALI (4 Ebrill 2017)	Mae angen 1.8 CALI (isaf. 1, uchaf. 2.5) ar bob un o'r 21 o awdurdodau lleol/cyrrff cymeradwyo yng Nghymru.
	Canol	38			
	Uchel	53			
Gwerth ariannol	Isel	- 30,369	Fesul CALI	Defra (2010)	Cyflogau/costau cysylltiedig blynyddol staff: Isaf £30,369 (cyflog cyfartalog peiriannydd sifil), uchaf £61,467 (£72,326 ar brisiau 2016), cymedrig (canol) £51,348
	Canol	- 51,348			
	Uchel	- 72,326			

7.39 Perchnogion/meddianwyr eiddo: Amwynder

Nodir isod yr effaith flynyddol ar berchnogion/meddianwyr eiddo sy'n gysylltiedig ag amwynder.

Isel: £81,000
 Canol: £238,000
 Uchel: £478,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 24.

Tabl 24: Yr effaith ar berchnogion/meddianwyr eiddo: Amwynder

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintioli o'r effaith	Isel	3,915	Preswylwyr	Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015)	Tybir bod 2.5 preswylwr fesul uned eiddo. O dan yr opsiwn hwn, tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o
	Canol	10,010		Papur Gwyn ar Dai (2012)	
	Uchel	16,182		Gwybodaeth o gynlluniau datblygu lleol a ddarparwyd	

				gan Lywodraeth Cymru (Mawrth, 2017)	gymharu ag Opsiwn 1.
Gwerth ariannol	Isel	20.64	Fesul preswylwr y flwyddyn	BeST	Defnyddir y gwerthoedd yn BeST sy'n gysylltiedig â 'gwella strydoedd drwy wyrddu'
	Canol	23.76			
	Uchel	29.52			

7.40 Y boblogaeth gyffredinol: Carbon

Nodir isod yr effaith gwerth presennol ar y boblogaeth gyffredinol sy'n gysylltiedig â charbon.

Isel: £29,000 (dal a storio 575 tonnell o garbon)

Canol: £134,000 (dal a storio 2,684 tonnell o garbon)

Uchel: £321,000 (dal a storio 6,422 tonnell o garbon)

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 25.

Tabl 25: Yr effaith ar y boblogaeth gyffredinol: Carbon

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith	Isel	2,060	Coed ychwanegol	Gweler yr effeithiau blaenorol ar gyfer datblygiadau preswyl a datblygiadau masnachol a diwydiannol	Tybir bod 1 (isel), 2 (canol) a 3 (uchel) coeden o faint canolig yn ychwanegol i bob cartref newydd, a 5 (isel), 10 (canol) a 15 (uchel) coeden i bob datblygiad masnachol a diwydiannol newydd. O dan yr opsiwn hwn, tybir bod 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o gymharu ag Opsiwn 1.
	Canol	9,612			
	Uchel	22,997			
Gwerth ariannol	Isel	34	£ fesul tonnell o CO2e	Yn seiliedig ar y gwerthoedd yn BeST ar gyfer carbon nad yw'n cael ei fasnachu (2020) (gwerthoedd yn amrywio rywfaint o 2018 i 2026)	Gwerth presennol wedi'i gyfrifo'n awtomatig yn BeST
	Canol	67			
	Uchel	101			

7.41 Y boblogaeth gyffredinol: Addysg

Nodir isod yr effaith flynyddol ar y boblogaeth gyffredinol sy'n gysylltiedig ag addysg.

Isel:	£3,000
Canol:	£12,000
Uchel:	£37,000

Mae'r amcangyfrifon hyn yn seiliedig ar y wybodaeth yn Nhabl 26.

Tabl 26: Yr effaith ar y boblogaeth gyffredinol: Addysg

		Gwerth	Unedau	Ffynhonnell	Tybiaethau
Amcangyfrif wedi'i feintoli o'r effaith	Isel	180	Ymweliadau myfyrwyr y flwyddyn	-	Tybir bod ymweliadau ychwanegol yn seiliedig ar 30% (isel), 40% (canol) a 50% (uchel) yn defnyddio SuDS sy'n cydymffurfio o gymharu ag Opsiwn 1.
	Canol	600			
	Uchel	1,500			
Gwerth ariannol	Isel	15.94	Gwerth yr ymweliad	BeST	Defnyddir gwerthoedd yn BeST sy'n gysylltiedig â 'gwerth yr ymweliad'
	Canol	20.16			
	Uchel	24.38			

Effeithiau heb werth ariannol

7.42 Mae nifer o effeithiau posib na roddwyd gwerth iddynt, i raddau helaeth oherwydd ei bod yn anodd mesur/rhoi gwerth ariannol i'r newid posib gydag unrhyw sicrwydd, ac oherwydd perygl o gyfrif ddwywaith gydag effeithiau eraill (y rhoddwyd gwerth iddynt). Mae'n fwy tebygol y byddai'r effeithiau hyn heb werth ariannol yn effeithiau cadarnhaol (buddion) yn hytrach nag yn effeithiau negyddol ac na fyddai disgwyl i ddim un o'r effeithiau negyddol (pe gellid rhoi gwerth ariannol iddynt) fod yn ddigon sylweddol i wyrdroi'r budd net a nodir uchod. Yn eu plith mae:

- Effeithiau posib ar gwmnïau dŵr a charthffosiaeth, e.e. llai o reffeniw o geisiadau/taliadau cysylltu dŵr wyneb (trosglwyddo o'r datblygwyr i'r cwmnïau dŵr a charthffosiaeth), neu lai o angen monitro a gorfodi cysylltiadau carthffosiaeth. Mae hyn oherwydd y byddai'r rhan fwyaf o ddatblygiadau, hyd yn oed o dan y newidiadau polisi sydd dan ystyriaeth, yn dal i gysylltu â'r garthffos gyhoeddus gyfun/fudr. Mae'n debygol felly y byddai'n rhaid i gwmnïau gydsynio a chodi tâl am gysylltu ac archwilio o hyd, ac y byddai ganddynt yr un

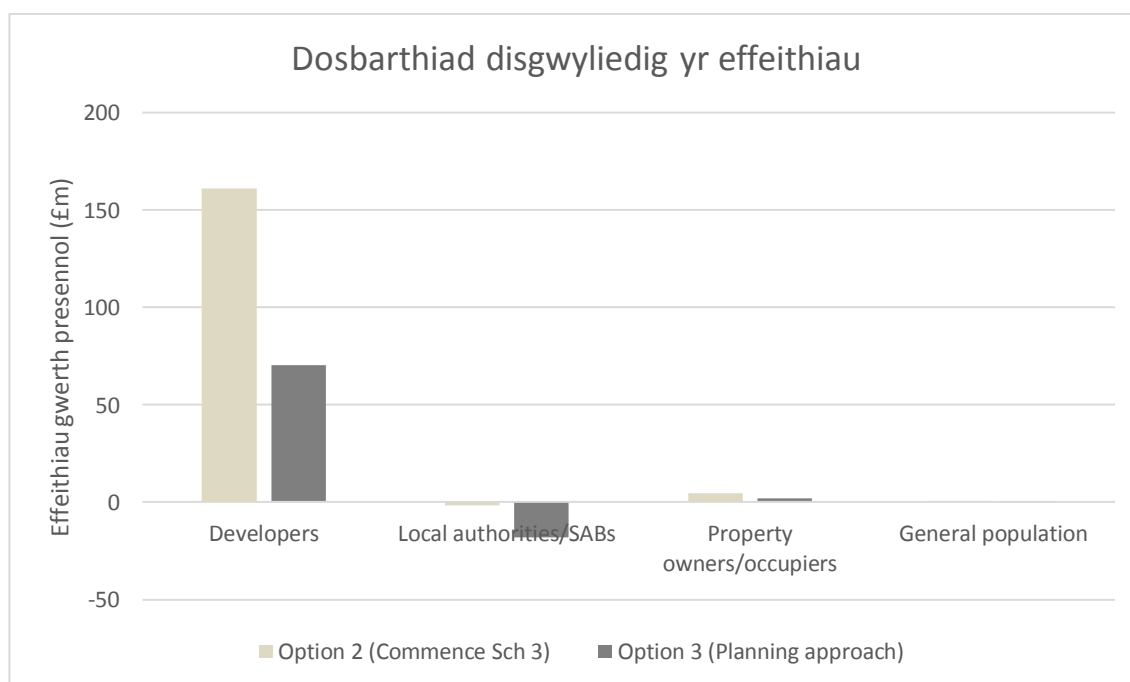
sylyfaen asedau ac y byddai angen iddynt wneud yr un faint o waith archwilio, monitro a gorfodi.

- Sicrwydd i ddatblygwyr y bydd y systemau hyn yn cael eu mabwysiadu, a fydd yn arwain at arbedion effeithlonrwydd yn y broses gynllunio a'r gwaith datblygu, yn ogystal â llai o ymwneud/ymwneud symlach ag ystod gymhleth o fuddiannau, gan gynnwys y cwmnïau dŵr a charthffosiaeth, yr Awdurdod Cynllunio, yr Awdurdod Priffyrdd a Cyfoeth Naturiol Cymru;
- Llai o risg i awdurdodau lleol oherwydd cynlluniau amddifad neu segur;
- Gofynion ymgynghori cyffredinol, a gofynion ymgynghori ar gyfer ymgynghoreion statudol ac eraill. Disgwylir y bydd y rhain yn cael eu bodloni drwy gyngor sefydlog, fel sy'n digwydd mewn prosesau cynllunio ar hyn o bryd.
- Osgoi risg o fynd yn groes i gyfarwyddebau'r UE ynglŷn ag ansawdd dŵr;
- Twf economaidd;
- Bioamrywiaeth – cynefinoedd a chyfleoedd newydd neu well i fywyd gwyllt;
- Gallu lliniaru neu addasu'n well i effeithiau disgwylidig newid yn yr hinsawdd;
- Mwy o ddŵr wyneb neu ddŵr daear ar gael i'w dynnu, neu i helpu i liniaru sychder/prinder dŵr;
- Gwella iechyd a lles am fod mwy o fannau gwyrdd y mae modd eu cyrraedd a'u defnyddio'n fwy hwylus, neu, yn dibynnu ar y math o SuDS a ddefnyddir, gwella ansawdd yr aer a rheoli'r tymheredd yn well (e.e. defnyddio toeon gwyrdd). Lle y cânt eu hasesu, gall SuDS a seilwaith gwyrdd gynnig budd sylweddol o ran iechyd, i'r graddau y gallant o bosib fod yn drech na'r buddion ariannol;
- Cyfleoedd hamdden gwell (e.e. cerdded, pysgota, chwaraeon dŵr); a
- Llai o garthffosiaeth yn gorlifo a dŵr wyneb yn ymdreiddio'n naturiol cyn iddo gyrraedd cyrsiau dŵr, sy'n gwella ansawdd dŵr wyneb, daear, aberol neu arfordirol, ac yn cyd-fynd ag amcanion y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr.

Crynodeb o'r costau a'r buddion

- 7.43 Opsiwn 2 yw'r opsiwn a ffefrir. Amcangyfrifir mai gwerth presennol net (NPV) Opsiwn 2 yw £164.9m (o £82.6m i £961.4m). Mae'n gadarnhaol awgrymu bod y buddion net i'r gymdeithas yn fwy na'r costau net i'r gymdeithas. Sero yw gwerth presennol net Opsiwn 1, ac amcangyfrifir mai £54.3m yw gwerth presennol net Opsiwn 3, h.y. tua traean buddion yr opsiwn a ffefrir a heb sicrwydd Opsiwn 2 o ran canlyniadau.
- 7.44 Cynhaliwyd dadansoddiad sensitifrwydd ar y canlyniadau hyn drwy addasu dau o'r paramedrau allweddol a ddefnyddiwyd yn y broses arfarnu, y cyfnod arfarnu a'r gyfradd ddisgownt. Fel y dangosir yn nhabl 19, gwelwyd mai arbedion yn y costau adeiladu yw'r prif fudd ariannol / mesuredig, ond hyd yn oed os oedd y costau adeiladu'n niwtral, byddai budd net o hyd o'r cynnig a buddion eraill heb eu mesur.

- 7.45 Drwy estyn yr arfarniad 10 mlynedd (i'w gynnal felly o 2018 i 2035) mae gwerth presennol net Opsiwn 2 yn cynyddu i £286.8m (amcangyfrif canol), cynnydd o 74%. Mae gwerth presennol net Opsiwn 3 yn cynyddu i £94.2m, sef cynnydd tebyg o ran y ganran. Mae hyn yn cynnig mwy o gyfiawnhad fyth i'r opsiwn a ffefrir.
- 7.46 Drwy ostwng y gyfradd ddisgownt o 3.5% i 2% mae gwerth presennol net Opsiwn 2 yn cynyddu i £174.4m, ac i £57.4m ar gyfer Opsiwn 3. Drwy godi'r gyfradd ddisgownt i 5% mae gwerth presennol net Opsiwn 2 yn gostwng i £156.3m, ac i £51.5m ar gyfer Opsiwn 3, h.y. ychydig o effaith sydd ac nid yw'r sefyllfa gymharol yn newid. Opsiwn 2 sy'n cael ei ffafrio'n gryf o hyd.
- 7.47 Fel y nodir yn Nhabl 5, cynhaliwyd dadansoddiad sensitifrwydd hefyd ar effaith bosib SuDS ar gymryd tir. Mae hyn yn seiliedig ar gost ychwanegol i ddatblygwyr o £900 (isel), £1,200 (canol) neu £1,500 (uchel) fesul annedd. Mae hyn yn golygu bod gwerth presennol net Opsiwn 2 yn gostwng yn sylweddol i £70.0m, ac i £10.5m (amcangyfrif canol) ar gyfer Opsiwn 3. Er hynny, mae'r gwerth presennol net yn dal i fod yn gadarnhaol ym mhob achos ac Opsiwn 2 sy'n cael ei ffafrio'n gryf o hyd.
- 7.48 Dangosir dosbarthiad disgwyliedig yr effeithiau ar draws y grwpiau allweddol a ystyriwyd yn Ffigur 1. Mae hyn yn awgrymu bod disgwyl i ddatblygwyr gael budd sylweddol (yn enwedig o dan Opsiwn 2), yn bennaf oherwydd costau adeiladu is. Gallai fod cost net fach i awdurdodau lleol (ychydig yn fwy o dan Opsiwn 3), i raddau helaeth oherwydd effaith gwaith monitro a gorfodi ychwanegol. Disgwylir i'r effeithiau ac iddynt werth ariannol i berchnogion/meddianwyr eiddo a'r boblogaeth gyffredinol fod yn gymharol gymedrol, er yn gadarnhaol ac yn sylweddol. Disgwylir i'r buddion i'r grwpiau hyn fod yn fwy o dan Opsiwn 2. I grynhoi, disgwylir y bydd yr holl grwpiau yr effeithir arnynt yn well eu byd o dan Opsiwn 2 nag y byddent o dan Opsiwn 3.

7. Crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriadau ac ymateb y Llywodraeth

Ymgynghoriad cyntaf

- 8.1 Ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ar yr dull gweithredu arfaethedig ar gyfer cyflwyno SuDS yn effeithiol mewn datblygiadau newydd, am 12 wythnos o 19 Mai 2017 ymlaen. Cafwyd 43 o ymatebion i'r ymgynghoriad, a'r gyfran fwyaf ohonynt gan awdurdodau lleol. Roedd ymatebion eraill yn cynnwys sefydliadau anllywodraethol, cyrff cynrychioliadol proffesiynol a'r diwydiant, ymgynghorwyr, cyfleustodau, cyrff masnach ac unigolion.
- 8.2 Mae'r crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad ac ymateb y Llywodraeth i'w cael yn https://beta.llyw.cymru/gweithredu-systemau-draenio-cynaliadwy-ar-gyfer-datblygiadau-newydd?_ga=2.145625780.1258593116.1528976351-524626229.1528702035. Darperir amlinelliad o'r prif gynigion isod:

Dechrau Atodlen 3 Deddf 2010 ar gyfer draenio cynaliadwy:

- 8.3 At ei gilydd, roedd cefnogaeth gref i weithredu Atodlen 3 o Ddeddf 2010. Roedd y mwyafrif (64%) o'r rhai a ymatebodd yn cefnogi ein cynnig i gychwyn Atodlen 3. Roedd nifer o ymatebion gan awdurdodau lleol yn cyfleu ymdeimlad o frys a'r angen i roi eglurder a sicrwydd o ran rheoli dŵr wyneb mewn datblygiadau newydd i ddatblygwyr ac awdurdodau lleol. Yn yr un ymateb a gafwyd o'r diwydiant, mynegwyd pryder ynghylch y posibilrwydd o gymryd tir ar gyfer SuDS, ac anghytunwyd â rhagdybiaethau yn yr asesiad effaith. Yn ymateb y Llywodraeth fe wnaethom nodi nad oedd ymateb y diwydiant yn darparu unrhyw dystiolaeth ategol yng Nghymru, a'i fod yn canolbwyntio'n bennaf ar yr ymagwedd yn Lloegr, sy'n cyferbynnu'n sylweddol â'r cynigion ar gyfer Cymru. Mynegodd cyfleustodau carthffosiaeth gefnogaeth ond roeddent yn pryderu y gallent golli rheolaeth dros gysylltiadau â'u rhwydweithiau.
- 8.4 Yn dilyn yr ymgynghoriad, fe wnaethom ymgysylltu â'r diwydiant ymhellach a newid yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i ystyried y dystiolaeth ychwanegol a ddarparwyd gan ddatblygwyr ynghylch cymryd tir.
- 8.5 Rydym hefyd wedi cwrdd ag ymgymrwyr carthffosiaeth ynghylch mater rheolaeth dros gysylltiadau â'u rhwydweithiau. Ar ôl ei chychwyn, bydd Atodlen 3 o Ddeddf 2010 yn gwneud yr hawl i gysylltu dŵr wyneb â'r rhwydwaith carthffosydd cyhoeddus yn amodol ar dderbyn cymeradwyaeth gan y Corff Cymeradwyo. Bydd yr ymgymwrwr carthffosiaeth yn ymgynghorai statudol yn y broses gymeradwyo SuDS, a fydd yn galluogi'r ymgymwrwr carthffosiaeth i sicrhau bod mesurau addas i ddiogelu'r rhwydwaith carthffosiaeth yn cael eu cyfleu i'r Corff Cymeradwyo. Byddwn yn monitro'r mater hwn yn agos wrth i Atodlen 3 gael ei gweithredu, a byddwn yn ceisio tystiolaeth gan yr ymgymrwyr i lywio'r adolygiad ar ôl gweithredu (gweler paragraff 11). Yn y pen draw, bydd ymgymrwyr carthffosiaeth yn elwa ar y gostyngiad sylweddol mewn llifoedd a ddaw yn sgil systemau dŵr wyneb ar gyfer safleoedd newydd a safleoedd a ailddatblygir a gymeradwywyd ac a adeiladwyd i Safonau SuDS.

- 8.6 Gan ystyried y gefnogaeth gref gyffredinol i weithredu Atodlen 3 Deddf 2010, mae ymateb y Llywodraeth i'r ymgynghoriad yn amlinellu ein bwriad i fwrw ymlaen gydag ymgynghoriad ail gam i ymgysylltu â rhanddeiliaid ymhellach ar yr offerynnau statudol drafft sydd eu hangen ar gyfer eu gweithredu.

Y corff a benodwyd i gymeradwyo a mabwysiadu SuDS (y Corff Cymeradwyo):

- 8.7 O dan Atodlen 3 Deddf 2010, mae'r awdurdod lleol yn dod yn gyfrifol am ddyletswyddau'r Corff Cymeradwyo. Nododd dros hanner yr holl ymatebion gan awdurdod lleol mai'r awdurdod lleol sydd yn y sefyllfa orau i ymgymryd â swyddogaeth y Corff. Gwelodd y rhan fwyaf fantais cymryd cyfrifoldeb am ei rôl, gan nodi cysylltiadau agos â'u Rôl fel Arweinydd yr Awdurdodau Llifogydd Lleol (LLFA), eu cyfrifoldebau cynllunio a'u swyddogaeth priffyrdd. Fodd bynnag, mynegodd cyfran sylweddol bryderon ynghylch cyllid, sgiliau staff a chostau gweithredu. Teimlai nifer nad oedd ein hasesiad effaith wedi cynrychioli hyn yn ddigonol.
- 8.8 Rydym wedi parhau i ddatblygu'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol mewn ymgynghoriad agos â Grŵp Cynghori SuDS, sy'n cynrychioli rhanddeiliaid allweddol gan gynnwys Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, awdurdodau lleol, datblygwyr, cyfleustodau dŵr a rheoleiddwyr eraill. Yn ymateb y Llywodraeth, fe wnaethom amlinellu ein hymagwedd at ymgysylltu ymhellach gyda'r Grŵp Cynghori ac yn ehangach gydag awdurdodau lleol yn ystod ail gam yr ymgynghoriad i wella'r sylfaen dystiolaeth ar eu hanghenion a'u costau o ran adnoddau a chymorth. Mae'r amcangyfrifon yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol terfynol wedi eu haddasu ers hynny i adlewyrchu'r mewnbwn ychwanegol, er nad yw canfyddiadau na chasgliadau cyffredinol yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn newid o ganlyniad.
- 8.9 Mae ein hymagwedd yn galluogi'r Corff Cymeradwyo i adennill costau'n llawn wrth ymgymryd â'i swyddogaethau cymeradwyo ac arolygu. Datblygwyd y gyfradd ffioedd a bennir yn y rheoliadau drwy'r ymgynghoriad cyntaf a'r ail ymgynghoriad ac wrth weithio'n agos gyda Grŵp Cynghori SuDS. Cafwyd croeso cyffredinol i bennu cyfradd ffi genedlaethol mewn ymatebion i'r ymgynghoriad, gan y teimlid y byddai hyn yn darparu cysondeb i ddatblygwyr ac yn sicrhau tegwch a thryloywder. Roedd cefnogaeth hefyd i'n cynnig y dylai'r modd y mae'r Corff Cymeradwyo'n defnyddio ffioedd fod yn destun adroddiadau ac adolygu. Wrth fwrw ymlaen â gweithredu, byddwn yn gweithio'n agos gyda chyrrff cymeradwyo i gasglu'r wybodaeth sydd ei hangen i adrodd, a hynny'n flynyddol yn y lle cyntaf.
- 8.10 Rydym hefyd wedi datblygu pecyn arweiniad a hyfforddiant i gefnogi awdurdodau lleol wrth iddynt weithredu Atodlen 3 Deddf 2010. Llywiwyd y gwaith hwn gan Grŵp Cynghori SuDS, yr ymatebion a gafwyd yn ystod yr ymgynghoriad a thrwy gyfres o weithdai a gynhaliwyd yn ystod yr ail ymgynghoriad. Rydym wedi parhau i gydweithio'n agos â rhanddeiliaid i sicrhau bod y pecyn yn diwallu anghenion awdurdodau lleol a'i fod ar gael cyn i'r rheoliadau ddod i rym.

Y gofyniad am gymeradwyaeth y corff cymeradwyo:

- 8.11 Bydd Atodlen 3, ar ôl iddi ddechrau, yn ei gwneud yn ofynnol i systemau draenio ar gyfer rheoli dŵr wyneb mewn datblygiadau newydd o fwy nag 1 annedd neu sy'n fwy na 100 metr sgwâr, gael eu cymeradwyo gan y corff cymeradwyo cyn i'r gwaith adeiladu ddechrau.
- 8.12 Cytunodd dros hanner y rhai a ymatebodd gyda'n cynnig i eithrio tri math penodol o ddatblygiad o'r gofyniad am gymeradwyaeth y corff cymeradwyo:
- Cefnffyrdd a thraffyrdd a reolir gan Lywodraeth Cymru yng Nghymru,
 - Gwaith adeiladu gan Cyfoeth Naturiol Cymru fel y bwrdd draenio mewnol wrth arfer ei swyddogaethau o dan Ddeddf Draenio Tir 1991, ac
 - Adeiladu rheilffordd.
- 8.13 Amlygodd nifer o ymatebion effaith gronnol datblygiadau bach, ac roeddent eisiau eglurder ar y rhyngwyneb â hawliau datblygu a ganiateir a statws anheddau sengl domestig. Roedd ymateb y Llywodraeth i'r ymgynghoriad yn amlinellu ein hymagwedd at ymgysylltu ymhellach ar y cwestiwn ddylai eithriadau gynnwys anheddau domestig unigol a gwaith a gyflawnir gan LLFA. Fe wnaethom hefyd egluro ein bwriad na fyddai eithriadau i'r gofyniad am gymeradwyaeth yn cynnwys datblygiadau a ganiateir sy'n fwy na 100 metr sgwâr, sy'n mynd i'r afael â phryderon na ellir gwireddu manteision lluosog SuDS fel arall ar gyfer datblygiad mwy a ganiateir.
- 8.14 Cytunodd y rhan fwyaf o ymatebwyr y dylid gosod terfynau amser ynghylch pryd mae'n rhaid i'r corff cymeradwyo benderfynu ar geisiadau am gymeradwyaeth. Amlygodd nifer o ymatebion y broblem o sicrhau adnoddau digonol i'r SAB allu cadw at yr amserlenni hyn a'r cysylltiadau a'r effaith bosibl ar brosesau cynllunio. Roedd ymateb y Llywodraeth yn amlinellu ein hymagwedd at gynnwys terfynau amser yn yr offerynnau statudol, a oedd yn destun ein hail ymgynghoriad. Yn ogystal, roedd ein hymateb yn egluro y gellir ceisio cymeradwyaeth corff cymeradwyo yn gyfan gwbl ar wahân i ganiatâd cynllunio, a bod y terfynau amser wedi eu hanelu at sicrhau nad yw proses gymeradwyo SuDS yn effeithio ar raddfeydd amser cyffredinol datblygiadau. Darperir gwybodaeth am hyn hefyd yn yr arweiniad a ddatblygwyd gennym gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac awdurdodau lleol.

Safonau Gorfodol Cenedlaethol SuDS:

- 8.15 Mae Atodlen 3 Deddf 2010 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi Safonau Cenedlaethol gorfodol ar gyfer dylunio, adeiladu, gweithredu a chynnal a chadw SuDS. Yn yr ymateb i'r ymgynghoriad, dywedodd y rhai sydd â phrofiad o'r system gynllunio a'r Safonau SuDS interim cyffredol (a gyhoeddwyd fel Safonau SuDS Cenedlaethol gwirfoddol ym mis Ionawr 2016) nad oeddent yn cael eu defnyddio oherwydd eu statws gwirfoddol, a bod angen statws statudol er mwyn iddynt fod yn effeithiol. Roedd consensws y gallai safonau SuDS interim, pe baent yn cael eu gwneud yn orfodol, yn ffordd gynaliadwy a fforddiadwy o reoli dŵr wyneb. Cytunodd mwyafrif llethol (81%) o'r rhai a ymatebodd gyda'r egwyddorion yn y Safonau SuDS interim, a mynegwyd cefnogaeth i weithredu safon SuDS orfodol fel bod yr egwyddorion yn ofyniad statudol ar gyfer datblygiadau newydd.

Ail ymgynghoriad

- 8.16 Cynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad pellach am 12 wythnos yn cychwyn ar 16 Tachwedd 2017 ar yr offerynnau statudol drafft a'r Safonau SuDS Cenedlaethol sydd eu hangen i weithredu Atodlen 3. Cafwyd 42 ymateb i'r ymgynghoriad hwn. Daeth y rhan fwyaf o'r ymatebion unwaith eto gan awdurdodau lleol, a chafwyd ymatebion da hefyd gan sefydliadau anllywodraethol, cyrff cynrychioliadol proffesiynol a'r diwydiant, ymgynghorwyr, cyfleustodau, cyrff masnach ac unigolion.
- 8.17 Mae'r crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad ac ymateb y Llywodraeth i'w cael yn <https://beta.llyw.cymru/gweithredu-systemau-draenio-cynaliadwy-ar-ddatblygiadau-newydd-rheolau-drafft-safonau-cenedlaethol?> Darperir amlinelliad o'r prif gynigion isod:

Cychwyn Atodlen 3 o Ddeddf 2010 ym mis Mai 2018 a chyflwyno'r offerynnau statudol sydd eu hangen ar gyfer ei gweithredu:

- 8.18 Roedd y mwyafrif a ymatebodd yn cytuno bod ein hamserlen arfaethedig ar gyfer cychwyn Atodlen 3 yn rhesymol. Awgrymodd llawer o'r awdurdodau lleol y byddai gweithredu hyn chwe mis ar ôl cyflwyno'r offerynnau statudol yn caniatáu digon o amser i sefydlu'r corff cymeradwyo a'r prosesau cymeradwyo newydd. Awgrymodd nifer gyfnod hirach, gan dynnu sylw at broblemau'n ymwneud â hyfforddiant a chefnogaeth i'w gweithredu. Mynegodd rhai ymgynghoreion statudol bryder ynghylch llwythi gwaith. Roedd datblygwyr eisiau i'r holl wybodaeth a chanllawiau perthnasol gael eu cyhoeddi cyn cychwyn.
- 8.19 Yn ymateb y Llywodraeth i'r ymgynghoriad, rydym yn cadarnhau ein nod i gychwyn Atodlen 3 ym mis Mai 2018 a phennu offerynnau statudol cysylltiedig er mwyn iddynt ddod i rym ym mis Ionawr 2019. Mae hyn yn ystyried yr amser y mae awdurdodau lleol wedi ei nodi fel cyfnod angenrheidiol er mwyn paratoi i'w gweithredu.
- 8.20 Gofynnwyd am farn hefyd am drefniadau trosiannol ar gyfer gweithredu'r gofyniad newydd ar gyfer cymeradwyaeth y corff cymeradwyo. Mae'r trefniadau arfaethedig wedi cael eu hestyn mewn ymateb i'r ymgynghoriad i gefnogi ein hamcan nad ydym yn cael effaith niweidiol ar ddatblygiad arfaethedig. Erbyn hyn, mae'r rheoliadau'n nodi na fydd angen cymeradwyaeth corff cymeradwyo ar gyfer unrhyw ddatblygiad sydd â chaniatâd cynllunio eisoes neu os oes cais dilys wedi ei gyflwyno cyn bod y gofynion SuDS yn dod i rym. Ac eithrio anheddau sengl, bydd angen cymeradwyaeth ar bob cais cynllunio newydd a wneir yn dilyn y dyddiad dod i rym.

Eithriadau i'r gofyniad am gymeradwyaeth y corff cymeradwyo:

- 8.21 Gofynnwyd am farn a ddylid eithrio LLFA o'r gofyniad am gymeradwyaeth corff cymeradwyo. Fodd bynnag, ni ddarparwyd tystiolaeth glir i gefnogi'r angen am esemptiad o'r fath, ac roedd y rhai a oedd yn gwrthwynebu eithrio yn nodi tryloywder a chywirdeb fel ffactorau pwysig. Gan hynny, rydym wedi penderfynu

peidio ag eithrio LLFA ar hyn o bryd. Byddwn yn gwahodd unrhyw dystiolaeth newydd i lywio'r adolygiad ar ôl gweithredu.

8.22 Gofynnwyd am farn bellach ar y bwriad i eithrio anheddau domestig sengl o'r gofyniad am gymeradwyaeth corff cymeradwyo. Gan ystyried mewnbyn gan Grŵp Cynghori SuDS a rhanddeiliaid eraill yn y gyfres o weithdai a gynhaliwyd yn ystod yr ail gyfnod ymgynghori, rydym wedi cynnwys eithriad yn y rheoliadau ar gyfer anheddau domestig sengl. Mae hyn yn rhoi sylw i bryderon rhai awdurdodau lleol a godwyd mewn perthynas â datblygu gallu i ddelio â chymeradwyaeth SuDS ar gyfer anheddau domestig sengl.

Y drefn orfodi ac apelio:

8.23 Roedd mwyafrif yr ymatebion yn cytuno y dylid rhoi pwerau gorfodi i'r corff cymeradwyo a'r awdurdod cynllunio lleol. Bydd hyn yn galluogi'r ddau i gymryd camau gorfodi effeithlon mewn cysylltiad â SuDS a cheisiadau cynllunio. Gan hynny, mae'r cynnig hwn wedi ei gynnwys yn y rheoliadau.

8.24 Roedd cefnogaeth glir i'r pwerau gorfodi i'r corff cymeradwyo, sy'n cynnwys:

- pwerau mynediad,
- terfyn amser o bedair blynedd o'r corff cymeradwyo allu rhoi hysbysiad gorfodi,
- darpariaeth ar gyfer ceisiadau am iawndal gan ddatblygwr pan wneir colled o ganlyniad i gorff cymeradwyo sy'n arfer ei bwerau mynediad a rhybuddion atal, a hefyd
- y ddyletswydd ar y corff cymeradwyo i gynnal cofrestr o hysbysiadau gorfodi SuDS.

Roedd mwyafrif yr ymatebion yn cytuno bod ein rheoliadau arfaethedig yn gymesur ac yn cyd-fynd â gofynion o dan drefniadau tebyg. Gan hynny, rydym wedi cynnwys y darpariaethau hyn mewn rheoliadau.

8.25 Mae risg gynyddol o lifogydd a llygredd dŵr pe bai datblygiad yn peidio â chydymffurfio â'r gyfraith. Ni atebodd y rhan fwyaf o ymatebwyr i'n cwestiwn am y sancsiynau arfaethedig – boed droseddol neu anhroseddol - y credwn fod yn rhaid wrthynt er mwyn annog cydymffurfiaeth. Roedd y rhai a atebodd yn cytuno ar y cyfan fod y cynigion yn briodol ac yn gymesur ac yn unol â'r rhai a ddefnyddir ar gyfer gorfodi cynllunio. Gan hynny, mae'r pwerau ymyrraeth arfaethedig wedi eu cynnwys yn y rheoliadau.

8.26 Roedd cefnogaeth glir i'r hawl arfaethedig i apelio yn erbyn penderfyniadau'r corff cymeradwyo, gyda'r rhan fwyaf o ymatebwyr yn croesawu'r prosesau apelio arfaethedig sy'n debyg iawn i'r rhai sydd ar waith ar gyfer cynllunio. Gan hynny, rydym wedi cynnwys y darpariaethau arfaethedig mewn rheoliadau.

Prosesau gweinyddol a dyletswydd mabwysiadu cyrff cymeradwyo:

8.27 Yn Atodlen 3 Deddf 2010, mae SuDS sy'n gwasanaethu eiddo o fewn cwrttil unigol yn cael eu heithrio o ddyletswydd y corff cymeradwyo i'w mabwysiadu. Cytunodd mwyafrif yr ymatebwyr â'n diffiniad arfaethedig o system draenio eiddo sengl a

fydd yn helpu i benderfynu ar y mathau o ddatblygiad a fydd yn cael eu heithrio o'r ddyletswydd i'w mabwysiadu. Fodd bynnag, roedd llawer o ymatebion yn drysu rhwng yr eithriad i'r angen i fabwysiadu â phroses gymeradwyo'r corff cymeradwyo, felly mae'n amlwg bod angen eglurder pellach, a byddwn yn darparu hynny mewn canllawiau.

8.28 Roedd tuedd i gamddeall hefyd y terfyn amser pedair wythnos arfaethedig i'r corff cymeradwyo gwblhau prosesau gweinyddol, gan gynnwys dychwelyd unrhyw fond am ddiffyg perfformiad i'r datblygwr. Byddwn yn nodi'n glir mewn cyfarwyddyd y bydd y terfyn amser pedair wythnos yn dod i rym dim ond o'r dyddiad pan fodlonir amodau cymeradwyo'r corff cymeradwyo; gall hyn gynnwys cyfnod amser priodol ar gyfer profi effeithiolrwydd y system ddraenio (a elwir yn gyfnod y diffyg).

Gwaith statudol:

8.29 Rhoddodd y rhai a wnaeth sylwadau ar ein cynigion am waith ymgwymerwyr statudol wybodaeth ddefnyddiol i ni. Gwnaethom eu hystyried fel a ganlyn;

- Mae telathrebu wedi ei ychwanegu at y rhestr mewn rheoliadau i ddiogelu SuDS ar dir cyhoeddus sy'n eiddo i awdurdodau lleol rhag gwaith a wneir gan ymgwymerwyr statudol.
- Ar y cam hwn, rydym wedi penderfynu cynnwys yn y rheoliadau yr amserlen arfaethedig o bedair wythnos y mae'n rhaid i ymgwymerwyr statudol roi gwybod i'r corff cymeradwyo am waith a allai effeithio ar weithredu'r SuDS. Yn y dyfodol, byddwn yn monitro'r sefyllfa a fydd yn cynnwys gwahodd tystiolaeth all llywio'r adolygiad ar ôl gweithredu.
- Rydym wedi diwygio'r amserlen yn y rheoliadau i ganiatáu cyfnod o dair blynedd i'r corff cymeradwyo benderfynu a yw'n fodlon bod y SuDS wedi cael ei ailsefydlu yn dilyn gwaith gan ymgwymerwr statudol, a'i fod yn gweithredu yn unol â Safonau SuDS. Mae hyn yn cyd-fynd â darpariaethau tebyg o dan ddeddfwriaeth priffyrdd.

Gweithdai ymgynghori

8.30 Cynhaliwyd cyfres o weithdai ymgynghori ledled Cymru ym mis Chwefror 2018, a daeth tua 120 o bobl i'r sesiynau yn cynrychioli llywodraeth leol (60%), peirianwyr sifil ac ymgynghorwyr, y diwydiant dŵr, y sector adeiladu, ymgynghorwyr dylunio/cynllunio, cyrff anllywodraethol amgylcheddol a rheoleiddwyr. Nid oedd unrhyw un o'r diwydiant amaethyddol yn bresennol, er eu bod wedi cael gwahoddiad.

8.31 Mae adroddiad llawn am y gweithdai ar gael gan Lywodraeth Cymru ar gais. I grynhoi, trafodwyd y themâu a ganlyn, sydd wedi llywio ein hymagwedd at weithredu:

- Effeithiau costau i awdurdodau lleol ac i ddatblygwyr,
- Pwysigrwydd rhannu gwybodaeth am y broses newydd
- Hyfforddiant a'r angen i gael staff medrus

- Cysondeb ar draws y cyrff cymeradwyo SuDS
- Delio ag adeiladau sengl ar gyfer cymeradwyo a mabwysiadu
- Cysylltiadau gyda'r broses gynllunio a'r hyn sy'n ei wneud yn wahanol i rôl y cyrff ctymeradwyo - proses gymeradwyo dechnegol sy'n annibynnol ar gynllunio
- Gofynion cyfarwyddyd a gwybodaeth ar gyfer SAB

9. Asesiad o'r Gystadleuaeth

9.1 Nodir yr effeithiau disgwylidiedig ar gystadleuaeth yn Nhabl 27 isod.

Tabl 27: Prawf hidlo'r gystadleuaeth

Cwestiwn	Ateb
C1: Yn y farchnad neu'r marchnadoedd y mae'r rheoleiddio newydd yn effeithio arni/arnynt, a oes gan unrhyw gwmni gyfran fwy na 10% o'r farchnad?	Nac oes
C2: Yn y farchnad neu'r marchnadoedd y mae'r rheoleiddio newydd yn effeithio arni/arnynt, a oes gan unrhyw gwmni gyfran fwy nag 20% o'r farchnad?	Nac oes
C3: Yn y farchnad neu'r marchnadoedd y mae'r rheoleiddio newydd yn effeithio arni/arnynt, a oes gan y tri chwmni mwyaf gyda'i gilydd gyfran o 50% o leiaf o'r farchnad?	Nac oes
C4: A fyddai'r costau rheoleiddio'n effeithio gryn dipyn yn fwy ar rai cwmnïau na'i gilydd?	Na fyddent
C5: A yw'r rheoleiddio'n debygol o effeithio ar strwythur y farchnad, a newid nifer neu faint busnesau/sefydliadau?	Nac ydy
C6: A fyddai'r rheoleiddio'n creu costau sefydlu uwch i gyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr nad oes yn rhaid i gyflenwyr eu talu ar hyn o bryd?	Na fyddai
C7: A fyddai'r rheoleiddio'n creu costau parhaus uwch i gyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr nad oes yn rhaid i gyflenwyr eu talu ar hyn o bryd?	Na fyddai
C8: A yw newid technolegol cyflym yn nodweddiadol o'r sector?	Nac ydy
C9: A fyddai'r rheoleiddio'n cyfyngu gallu cyflenwyr i ddewis pris, ansawdd, amrediad neu leoliad eu cynnyrch?	Byddai

9.2 Mae'r rheoleiddio'n debygol o arwain at symud oddi wrth ddefnyddio cynnyrch SuDS perchnogol o dan y ddaear, ac atebion draenio peirianyddol mwy traddodiadol, tuag at atebion a chynnyrch newydd, mwy gwyrdd uwchben y ddaear. Er hynny, mae'r dadansoddiad a gyflwynir yma'n awgrymu bod y newid hwn yn debygol o arwain at gostau is i ddatblygwyr, eu cadwyni cyflenwi ac eraill. Yn ogystal, ni ragwelir ac ni ddisgwylir cyfyngiadau ar fath na phris y cynnyrch presennol neu gynnyrch newydd sy'n gysylltiedig â'r rheoleiddio.

9.3 I grynhoi, mae'r rheoleiddio'n annhebygol o gael effaith niweidiol sylweddol ar gystadleuaeth.

10. Asesiadau Effaith Penodol

Prawf o'r Effaith ar Gwmniau Bach

- 10.1 Mae'r costau sefydlu i ddatblygwyr yn seiliedig ar amcangyfrif o 5 (isel), 10 (canol) neu 15 (uchel) diwrnod unigolyn o amser pontio untro (ar gyfer hyfforddiant, sgiliau, ayyb.). Mae'r costau sefydlu i awdurdodau lleol/cyrff cymeradwyo'n seiliedig ar gost 1 CALI am tua 3 mis, ynghyd â chostau sefydlu ychwanegol (e.e. TG, hyfforddiant). Mae'r costau hyn yn debygol o gael mwy o effaith ar gwmniau bach neu awdurdodau lleol sydd â llai o staff na sefydliad mwy.
- 10.2 Er hynny, mae'r dadansoddiad a gyflwynir yma'n awgrymu y byddai costau adeiladu is ac effeithiau eraill yn gwneud iawn am unrhyw gostau ychwanegol.

Asesiad Nwyon Tŷ Gwydr

- 10.3 Mae'r opsiwn a ffeirir yn debygol o gynnig buddion o ran addasu i newid yn yr hinsawdd a lliniaru ei effaith. Mae'r dadansoddiad a gyflwynir yn y fan hon yn awgrymu y gellid dal a storio rhwng 1.9 a 12.8 mil o dunelli o garbon o dan yr opsiwn a ffeirir dros y cyfnod wyth mlynedd a ddadansoddwyd, er y byddai'r budd hwn yn parhau y tu hwnt i'r cyfnod hwn.

Prawf o'r Effaith ar Faterion Amgylcheddol Ehangach

- 10.4 Fel y nodwyd yn y dadansoddiad a'r adran ar effeithiau heb werth ariannol uchod, mae'n debygol y bydd defnyddio mwy ar SuDS o ansawdd da sy'n cydymffurfio o dan yr opsiwn a ffeirir yn cael nifer o effeithiau cadarnhaol ar yr amgylchedd, gan gynnwys cynnal bioamrywiaeth mewn mannau penodol, lleihau llygredd aer a gwella ansawdd dŵr.
- 10.5 Ceir rhagor o dystiolaeth ynghylch buddion posib niferus ac eang SuDS yn yr adroddiad EPC. At ei gilydd, mae'r canfyddiadau'n dangos bod y SuDS a ddefnyddir mewn datblygiadau newydd yng Nghymru'n amrywio o ran ansawdd a pherfformiad. SuDS 'caled' yw'r rhan fwyaf ohonynt ar hyn o bryd (llawer ohonynt yn cynnwys mesurau o dan y ddaear a phyllau arafu), ac mae llai o SuDS wedi'u 'tirlunio' (â llystyfiant) a allai o bosib gynnig buddion niferus, gan gynnwys gwella bioamrywiaeth.
- 10.6 Yn yr un modd, mae'r canllawiau SuDS "Maximising the potential for people and wildlife" (RSPB a WWT, 2012)³² yn pwysleisio buddion posib SuDS o ansawdd da. Mae'n dod i'r casgliad y gallai SuDS sydd wedi'u cynllunio i gyfuno rheoli dŵr wyneb a gwella ansawdd y dŵr â buddion i bobl a bywyd gwylt, gynnig y canlynol:
- rheoli swm a nerth llif dŵr ffo er mwyn lleihau'r llif i lawr yr afon a grym dinistriol dŵr wyneb, a lleihau perygl llifogydd,

³² https://www.rspb.org.uk/Images/SuDS_report_final_tcm9-338064.pdf

- gwella ansawdd dŵr drwy leihau llygredd yn lleol ac ymhellach i lawr y nant, yr afon a'r aber,
- annog ail-lenwi afonydd a nentydd yn naturiol â dŵr daear i helpu i gynnal y llif mewn tywydd sych, a chynnal gwlyptiroedd yn y dirwedd ehangach,
- gwarchod a gwella ansawdd dŵr a chynnig cyfleoedd sylweddol i greu cynefinoedd gwlyptir,
- cefnogi llesiant pobl a chymunedau a chynyddu gwerth amwynder tir wedi'i ddatblygu, a
- mwy o sychdarthu, anweddu a thrydarthu a rheoli'r hinsawdd mewn ardaloedd trefol.

10.7 Mae nifer o astudiaethau'n tynnu sylw at bryderon allweddol am yr effeithiau sylweddol ar fywyd gwylt wrth i greaduriaid fynd yn sownd mewn systemau draenio confensiynol. Canfu arolwg diweddar³³ mewn un ardal awdurdod lleol fod cannoedd o'r achosion hyn yn digwydd mewn blwyddyn, sy'n peryglu amffibiaid a mamaliaid bach, rhai ohonynt yn rhywogaethau gwarchodedig. Awgrym yr astudiaeth oedd y dylid gosod SuDS o ansawdd da sydd wedi'u cynllunio ar gyfer bywyd gwylt, yn ogystal ag ar gyfer perygl llifogydd. Gallai'r rheidrwydd i ddefnyddio SuDS mewn datblygiadau newydd fod yn adnodd newydd gwerthfawr i atal y dirywiad diweddar yn nifer yr amffibiaid ledled y byd wrth iddynt golli eu cynefinoedd.

Prawf o'r Effaith ar Iechyd a Llesiant

10.8 Fel y nodwyd yn yr adran ar effeithiau heb werth ariannol uchod, mae'n debygol y bydd defnyddio mwy o SuDS o dan yr opsiwn a ffeirir yn cael nifer o effeithiau cadarnhaol ar iechyd a llesiant. Gan fod perygl o'u cyfrif ddwywaith (yn enwedig gyda buddion amwynder i berchnogion/meddianwyr eiddo), ni roddwyd gwerth ariannol i'r effeithiau hyn, er y gallent fod yn sylweddol iawn.

Yn ogystal, mae Polisi Adnoddau Naturiol (2017) Cymru'n nodi mai "gwella mynediad i fannau gwyrdd a darparu cyfleusterau i ddwyn pobl ynghyd yw'r ffordd orau o atal anhwylderau meddwl a gwella llesiant meddyliol. Mae Sefydliad Iechyd y Byd yn awgrymu bod dulliau iechyd cyhoeddus sy'n cynnig buddion iechyd, cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol, megis mannau gwyrdd diogel a thrafnidiaeth egniol, yn gost effeithiol ac yn darparu enillion ar fuddsoddiadau. Awgrymir hefyd gan astudiaethau fod y bobl sy'n byw'n agos at fan gwyrdd yn fwy tebygol o fod â lefel uchel o weithgarwch corfforol, ac o ddefnyddio'r man gwyrdd yn amlach."

Drwy helpu i addasu i lifogydd, tywydd eithafol a newid yn yr hinsawdd, gall SuDS leihau'r peryglon i iechyd y cyhoedd a'r beichiau sydd ynghlwm wrth hynny i'r gwasanaethau iechyd³⁴. Yn ogystal, lle y bo hynny'n addas, dylai cynlluniau SuDS

³³ PKC SuDS Biodiversity Review and Report, A Study of Mitigation, Tayside Biodiversity Partnership, Awst 2015

³⁴ UK Climate Change Risk Assessment 2017: Evidence Report Summary for Wales 51
<https://www.theccc.org.uk/wp-content/uploads/2016/07/UK-CCRA-2017-Wales-National-Summary.pdf>.
 PB5: Risks to people, communities and buildings from flooding

gynnwys neu fod yn gysylltiedig â mentrau sy'n cynnig buddion iechyd eraill i'r boblogaeth e.e. cynnwys creu mannau gwyrddach, glanach a thawelach, i leihau effaith sŵn amgylcheddol³⁵ a llygredd aer ar y boblogaeth a chynnig mannau y gall pobl fynd iddynt yn ystod cyfnodau o dywydd poeth.

Prawf o'r Effaith ar Hawliau Dynol

10.9 Rhagwelir na fydd yr opsiwn a ffeirir yn cael effaith ar hawliau dynol.

Prawf o'r Effaith ar Gyfiawnder

10.10 Rhagwelir na fydd yr opsiwn a ffeirir yn cael effaith ar y system gyfiawnder.

Prawf o'r Effaith ar Brawfesur Gwledig

10.11 Y polisi a ffeirir yw gwneud SuDS yn orfodol ar bob datblygiad newydd. Nid oes effeithiau penodol ar gymunedau gwledig, a bydd angen cymeradwyaeth y corff cymeradwyo mewn ardaloedd trefol a gwledig ar gyfer pob datblygiad bach a mawr sy'n fwy nag annedd sengl neu adeiladu sy'n 100 metr sgwâr neu fwy o arwynebedd.

Mewn ymateb i'n hail ymgynghoriad, rydym wedi ystyried yn fanwl a ddylid eithrio datblygiadau amaethyddol o'r gofyniad am gymeradwyaeth corff cymeradwyo. Mae ymchwil yn dangos bod potensial i ddatblygiadau diwydiannol elwa ar SuDS effeithiol. Dangosir y cyfleoedd ar gyfer datblygiadau diwydiannol ochr yn ochr â chategoriâu eraill o ddatblygiadau mewn tystiolaeth ac astudiaethau achos yn adroddiad EPC. Yn benodol, mae'r dadansoddiad yn dangos bod SuDS sy'n cydymffurfio â safon dda yn gallu:

- Lleihau'r llygredd sy'n llifo i ddŵr daear a ddefnyddir i ddarparu dŵr yfed,
- Gwella ansawdd dŵr trwy leihau llygredd yn lleol ac i lawr yr afon mewn nentydd, afonydd ac aberoedd,
- Rheoli nerth llif i leihau pŵer dinistriol dŵr wyneb,
- Lleihau llwyth gwaddodion mewn dŵr ffo,
- Lleihau'r perygl o lifogydd,
- Arbed ynni i wresogi ac oeri drwy gysgodi adeiladau, lleihau tymheredd yn yr haf, darparu inswleiddio yn y gaeaf a lleihau cyflymder y gwynt,
- Cyfrannu at lai o allyriadau nwyon tŷ gwydr, neu dal a storio'r allyriadau hynny.

Ein nod yw sicrhau cyn lleied â phosibl o eithriadau o'r gofyniad am gymeradwyaeth corff cymeradwyo er mwyn gwneud y gorau o'r cyfleoedd posibl y gall SuDS eu darparu ar gyfer pob datblygiad newydd.

<http://gov.wales/docs/desh/publications/131217noise-action-plan-for-wales-cy.pdf>

³⁵ Cynllun gweithredu ynghylch sŵn i Gymru 2013–2018 Rhagfyr 2013

<https://gov.wales/topics/environmentcountryside/epg/noiseandnuisance/environmentalnoise/noisemonitoringmapping/noise-action-plan/?skip=1&lang=cy>

Prawf o'r Effaith ar Ddatblygu Cynaliadwy

10.12 Mae'r opsiwn a ffeirir yn cefnogi'r egwyddorion datblygu cynaliadwy ac yn gwbl gyson â hwy, a bydd yn cyfrannu at greu Cymru fwy cynaliadwy.

10.13 Disgwylir i genedlaethau'r dyfodol gael budd sylweddol o'r opsiwn a ffeirir.

10.14 Mae'n adlewyrchu'n llawn yr egwyddorion isod sydd wrth wraidd yr egwyddor datblygu cynaliadwy yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015:

- **Meddwl am y tymor hir:** er mwyn sicrhau bod mwy o bwyslais yn cael ei roi ar ganlyniadau hirdymor, bydd y polisi a gynigir yn ei gwneud yn orfodol i systemau draenio cynaliadwy mewn datblygiadau newydd adlewyrchu'n llawn yr angen i warchod a gwella'r amgylchedd i genedlaethau heddiw ac yfory. Un o egwyddorion y safonau cenedlaethol yw sicrhau bod dyluniad y SuDS yn rhoi ystyriaeth i effeithiau tebygol newid yn yr hinsawdd. Mae addasu i'r hinsawdd wrth iddi newid yn ffordd bwysig o ddiogelu bywydau ac eiddo yn y tymor hir.
- **Integreiddio:** mae'r dystiolaeth yn awgrymu bod nifer o fanteision i gael SuDS o ansawdd da sy'n cydymffurfio â'r safonau cenedlaethol, a fydd yn cynnwys:
 - Materion cymdeithasol – gallai SuDS arwain at wella amwynder drwy wneud datblygiadau'n fwy deniadol ac yn brafach byw ynddynt, cynnig cyfleoedd hamdden gwell, mwy o gyfleoedd addysgol i ddysgu a datblygu.
 - Materion amgylcheddol – mae'r dystiolaeth yn awgrymu y gallai SuDS gyfrannu at leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr, neu eu dal a'u storio, ac effeithiau cadarnhaol ar ansawdd dŵr, a chyfleoedd newydd neu well o ran cynefinoedd a bywyd gwyllt.
 - Materion economaidd – drwy gadw'r ddysgl yn wastad rhwng effeithiau cadarnhaol SuDS yn y gymuned, i ddatblygwyr a deiliaid tai, a'r costau ychydig yn uwch i Awdurdodau Lleol sy'n gwneud gwaith gorfodi a monitro.
- **Gweithio ar draws ffiniau sefydliadol:** mae'r opsiwn a ffeirir wedi'i ddatblygu gyda chymorth y llywodraeth, sefydliadau preifat a gwirfoddol ac unigolion sy'n cynrychioli rhanddeiliaid yn y sector.
- **Canolbwyntio ar atal:** mae'r opsiwn a ffeirir yn canolbwyntio ar weithredu systemau draenio cynaliadwy o ansawdd da. Rhagwelir y bydd hynny'n cael effeithiau cadarnhaol, yn amrywio o liniaru newid yn yr hinsawdd i wella iechyd a llesiant a gwarchod cynefinoedd a bywyd gwyllt.
- **Meithrin cyswllt a chynnwys pobl:** mae grŵp cynghori sy'n cynrychioli ystod eang o randdeiliaid yn y sector yn parhau i lywio gwaith gweithredu Atodlen 3 Deddf 2010.

Y Gymraeg

10.15 Ni ragwelir y bydd yr opsiwn a ffefrir yn cael effaith ar y Gymraeg.

Prawf o'r Effaith ar Dyletswyddau Statudol

10.16 Rhagwelir na fydd yr opsiwn a ffefrir yn cael effaith ar ddyletswyddau cydraddoldeb statudol.

11. Adolygiad ar ôl gweithredu

Bydd Llywodraeth Cymru'n adolygu'r defnydd a wneir o'r rheoliadau hyn. Byddwn yn gofyn yn benodol i'r cyrff cymeradwyo a rhanddeiliaid eraill asesu effeithiolrwydd y rheoliadau hyn, gan gynnwys gofyn am dystiolaeth ar agweddau allweddol y rheoliadau. Byddwn hefyd yn gofyn i'r cyrff cymeradwyo ddarparu gwybodaeth i Lywodraeth Cymru ynghylch defnyddio ffioedd a fydd yn llywio adolygiad gan Lywodraeth Cymru ar lefel y ffioedd.

Ein bwriad yw cynnal yr adolygiad o leiaf ddwy flynedd ar ôl i'r rheoliadau ddod i rym. Bydd hyn yn sicrhau bod digon o dystiolaeth ar gael ar gyfer yr adolygiad.

Atodiad 1: Datblygiadau tai

Preswyl							
	Awdurdod lleol	Dyddiad mabwysiadu'r CDLI	Cyfnod y CDLI	Dyraniadau tai	Cyflawnwyd ers dechrau'r cynllun hyd at fis Ebrill 2016	Amcangyfrif o nifer y cartrefi newydd hyd at ddiwedd cyfnod y CDLI	Amcangyfrif o nifer y cartrefi newydd y flwyddyn
De Cymru							
1	Caerffili	Tach-10	2006-2021	8,625	4,239	4,386	877
2	Rhondda Cynon Taf	Maw-11	2006-2021	14,385	4,645	9,740	1,948
3	Merthyr Tudful	Mai-11	2006-2021	3964	1580	2,384	477
4	Blaenau Gwent	Tach-12	2006-2021	3,500	1,084	2,416	483
5	Pen-y-bont ar Ogwr	Med-13	2006-2021	9,690	4,589	5,101	1,020
6	Torfaen	Rhag-13	2006-2021	3,897	1888	2,009	402
7	Sir Fynwy	Chwe-14	2011-2021	4,500	1,265	3,235	647
8	Casnewydd	lon-15	2011-2026	10,350	2,697	7,653	765
9	Caerdydd	lon-16	2006-2026	41,415	13,585	27,830	2,783
10	Bro Morgannwg	Disgwylir 2017	2011-2026	9,460	1,358	8,102	810
Gorllewin Cymru							
11	Abertawe	Disgwylir 2018	2010-2025			0	-
12	Sir Gaerfyrddin	Rhag-14	2006-2021	13,352	5,606	7746	1,549
13	Ceredigion	Ebr-13	2007-2022	6,000	1,745	4255	709
14	Castell-nedd Port Talbot	lon-16	2011-2026	7,800	1,501	7798	780
15	Powys	Disgwylir 2017/18	2011-2016			0	-
16	Sir Benfro	Chwe-13	2011-2021	5,724	2,052	3672	734
Gogledd Cymru							
17	Sir y Fflint	Disgwylir 2019	2015-2030			0	-
18	Sir Ddinbych	Meh-13	2006-2021	7,000	2,227	4773	955
19	Wrecsam	Disgwylir 2018	2013-2028			0	-
20	Conwy	Hyd-13	2007-2022	6,520	2,274	4246	708
21	Gwynedd/Ynys Môn	Disgwylir 2017				0	-
Parciau Cenedlaethol							

Bannau Brycheiniog	Rhag-13	2007-2022	2,045	526	1,519	253
Arfordir Sir Benfro	Med-10	2006-2021	1,600	485	1,115	223
Eryri	Gor-11	2007-2022	800	448	352	59
CYFANSYMAU			160,627	52,295	108,332	16,182

Prif Amcanestyniadau'r Cartrefi Ychwanegol sydd eu hangen fesul cyfnod

		2011-2031	Y flwyddyn
Cyfanswm yr anheddau newydd sydd eu hangen	%	174000	8,700
Sector y farchnad	63	109000	5,500
Sector cymdeithasol	37	65000	3,300
Ffynhonnell			

Sefydliad Polisi Cyhoeddus i Gymru (2015) Future Need and Demand for Housing in Wales

Prif Amcanestyniadau'r Cartrefi Ychwanegol sydd eu hangen fesul cyfnod

	Y flwyddyn
Cyfanswm yr anheddau newydd sydd eu hangen	14,300
Sector y farchnad	9,200
Sector cymdeithasol	5,100

Papur Gwyn ar Dai (2012) – y strategaeth ddiweddaraf i'w chyhoeddi

Yn seiliedig ar Holmans, A. a Monk, S. (2010) Housing need and demand in Wales 2006–2026. Rhif Ymchwil Cymdeithasol 03/2010. Caerdydd: Llywodraeth Cymru

Atodiad 2: Datblygiadau masnachol a diwydiannol

		Diwydiannol	Masnachol
Gwirioneddol	2010	74	528
	2011	73	359
	2012	82	462
	2013	73	562
	2014	116	360
	2015	180	337
	2016	105	555
Amcanestyniadau	2017	111	455
	2018	117	454
	2019	126	432
	2020	128	447
	2021	117	469
	2022	120	451
	2023	122	451
	2024	122	450
	2025	122	453
	2026	121	455
	Ffynhonne ll	SYG, NEWOGOR New Orders for Construction: by Government Office Region (Wales), cyrchwyd Ebrill 2017	
	Nodiadau	Mae amcangyfrifon o nifer yr archebion newydd yn y diwydiant adeiladu'n ddangosydd byrdymor o gontractau adeiladu am waith adeiladu newydd a ddyfarnwyd i brif gontractwyr gan gleientiaid yn y sectorau cyhoeddus a phreifat yn y DU. Mae'r amcangyfrifon yn cael eu cynhyrchu a'u cyhoeddi wedi'u haddasu'n dymhorol a heb eu haddasu'n dymhorol ar brisiau cyfredol (gan gynnwys effeithiau chwyddiant) ac ar brisiau cyson (heb gynnwys effeithiau chwyddiant). Ers chwarter 2 (Ebrill - Mehefin) 2013 mae'r data hwn wedi'i ddarparu gan Barbour ABI.	
		Amcanestyniadau'n seiliedig ar y cyfartaledd dros y 5 mlynedd blaenorol	

Ffigurau ar gyfer yr AERh

Masnachol	Diwydiannol	
Amcangyfrif o nifer y datblygiadau newydd bob blwyddyn		
117	432	Isel
122	451	Canol
128	469	Uchel

Atodiad 3: Datblygwyr yng Nghymru

Disgrifiad	SIC Cymru	Band maint gweithwyr	Mentrau	Cyfanswm
Datblygu prosiectau adeiladu	41100	0	585	910
	41100	1-4	245	
	41100	5-9	45	
	41100	10-19	25	
	41100	20 - 49	10	
	41100	50 - 99	0	
	41100	100 - 199	0	
	41101	200 - 249	0	
	41102	250 - 499	0	
	41103	500 - 999	0	
	41104	1,000 +	0	
Adeiladu adeiladau masnachol	41201	0	205	590
	41201	1-4	290	
	41201	5-9	65	
	41201	10-19	15	
	41201	20 - 49	10	
	41201	50 - 99	5	
	41201	100 - 199	0	
	41201	200 - 249	0	
	41201	250 - 499	0	
	41201	500 - 999	0	
	41201	1,000 +	0	
Adeiladu adeiladau domestig	41202	0	550	1570
	41202	1-4	710	
	41202	5-9	160	
	41202	10-19	70	
	41202	20 - 49	40	
	41202	50 - 99	20	
	41202	100 - 199	10	
	41202	200 - 249	0	
	41202	250 - 499	0	
	41202	500 - 999	0	
	41202	1,000 +	10	

Ffynhonnell: Dadansoddiad Llywodraeth Cymru o IDBR (y Gofrestr Ryngadrannol o Fusnesau), Swyddfa Ystadegau Gwladol

Nodiadau: Mae'r ffigurau'n cynnwys nifer fach o fentrau y mae eu pencadlys y tu allan i Gymru ond sy'n weithgar yn economaidd yng Nghymru. Mae'r ffigurau wedi'u talgrynnu i'r pump agosaf (felly mae'n bosib nad yw pob sero yn sero go iawn), maent ar gyfer 2016 ac wedi'u tynnu o'r IDBR (SYG). Mae'r cod SIC a ddefnyddir yn seiliedig ar ran Gymreig y busnes.